

[Formanden]

Eksemplarer er omdelt.

Erhvervsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om begrænsning i stigninger i avancer og priser. (Lovforslag nr. L 211).

Erhvervsudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om begrænsning af tantieme og vederlag m.v. (Lovforslag nr. L 212).

Eksemplarer er omdelt.

Kommunaludvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om forlængelse af overenskomster m.v. inden for den offentlige sygesikring. (Lovforslag nr. L 213).

Eksemplarer er omdelt.

Retsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Hastighedsgrænser, køreuddannelse m.v.). (Lovforslag nr. L 12).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Samtykke til behandling:

Formanden:

De på dagsordenen opførte sager kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde. Der er udtrykt ønske om, at tingets stiltingtagen hertil sker gennem afstemning.

Der må herefter foretages afstemning om, hvorvidt de pågældende sager kan behandles i dette møde.

Jeg skal derfor straks gå til afstemning, således at de, der giver tilslutning til, at disse sager kan behandles i dette møde, stemmer for, og de, der ikke kan give tilslutning, stemmer imod eller undlader at stemme.

Afstemning

For forslaget om afvigelse fra den i forretningsordenen fastsatte frist stemte 121 (S, KF, V, RV, CD, FP, KrF og FD); imod stemte 23 (SF og VS).

Formanden:

Jeg kan konstatere, at det fornødne flertal er til stede for, at sagerne kån behandles i indeværende møde.

Jeg skal gøre den bemærkning, før vi starter på dagsordenens punkt 1, at der bliver afstemning om ændringsforslagene efter hver behandling, og det vil sige, at vi får en række afstemninger i løbet af dagen. Vi vil selvfølgelig så vidt muligt sørge for at ringe til afstemning i god tid, men jeg beder alligevel medlemmerne om ikke at være for langt borte.

Man gik da til:

1) Anden behandling af lovforslag nr. L 206:

Forslag til lov om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v.

(Fremsat 27/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 29/3 85).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2 og 3 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 207:

Forslag til lov om tilskud til arbejdsgivernes betaling af arbejdsmarkedsbidrag.

(Fremsat 27/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 29/3 85).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 213:

Forslag til lov om forlængelse af overenskomster m.v. inden for den offentlige sygesikring.

(Fremsat 27/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 29/3 85).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes

overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Svend Auken (S):

Vi har nu anden behandling af tre forslag, som socialdemokratiet ved tredje behandling alle vil stemme imod.

Jeg skal først gøre nogle bemærkninger om lovforslag nr. L 207 og L 213 og derefter koncentrere mit indlæg om lovforslaget om indgrebet i de kollektive overenskomster.

Først om lovforslag nr. L 207. Efter dette forslag har regeringen i den anspændte statsfinansielle situation besluttet varigt at give alle arbejdsgivere uanset deres indtægtsforhold et subsidium fra samfundet på 2½ mia kr. Det beløb er lige netop 2½ gang større, end hvad det koster at give efterlønsmodtagerne, de syge og de arbejdsløse modtagere af dagpenge en regulering på 5 pct. Disse grupper, altså efterlønsmodtagerne, de syge og de arbejdsløse, er i øvrigt de eneste bortset fra lønmodtagerne, der må undgælde efter regeringens forslag.

Jeg vil i øvrigt gerne spørge finansministeren her ved anden behandling, som jeg spurgte ved første behandling: hvornår kommer der en regulering af netop efterlønsmodtagernes og de arbejdsløses indtægtsforhold? Sandheden er jo, at disse grupper har været låst fast fra efteråret 1982; det vil sige, at de har måttet bære alle fordyrelser i husleje og alle fordyrelser i de daglige leveomkostninger i hele denne periode.

Beløbet på de 2½ mia kr. svarer i øvrigt også næsten til den yderligere beskæring af bloktilskuddene over for kommunerne, som regeringen har lagt op til i 1986. Der vil man oven i de 4½ mia kr., man har taget i år, tage yderligere 3 mia kr.

Forslaget er i øvrigt interessant ved, at der ingen statsfinansiell dækning er for dette arbejdsgiversubsidium på 2½ mia kr. efter den 1. januar 1987, og arbejdet i folketingets skatteudvalg har vist, at der formentlig heller ingen statsfinansiell dækning er for udgifterne – i hvert fald ikke i fuldt omfang – til de 2½ mia kr. til arbejdsgiverne i 1986.

Desuden griber forslaget forstyrrende ind i skatteforhandlingerne, men det går jeg ud fra vil blive bragt op under behandlingen her i dag.

Det vil sige, at dækningen for de 2½ mia kr. i hvert fald fra og med den 1. januar 1987 skal skaffes enten ved nye skatter eller ved nye offentlige besparelser eller en kombination af de to ting.

Det eneste gode, man kan sige om forslaget, er, at vi her har et oplagt besparelsesmål i fremtiden. Det er et af de mest velmotiverede ændringsforslag til det kommende års finanslov at ophæve denne lovgivning.

Vedrørende forslaget om indgrebene over for sygesikringens overenskomster vil hr. Taanquist senere i debatten i dag gøre nogle bemærkninger. Jeg fremdrager det her for at vise, at også dette tilsyneladende uskyldige område ganske klart viser, hvilke virkninger det har, når en regering uden forudgående forhandlinger, uden forudgående undersøgelser, uden forudgående klarlægning af konsekvenserne skrider til et diktat. Sygesikringens forhandlingsudvalg har overbevisende over for folketingets kommunaludvalg demonstreret, at dette indgreb, som ødelægger forhandlingsklimaet på området og måske medfører, at vi får nye lægekonflikter i fremtiden, direkte vil koste samfundet penge. Jeg skal henvise til det bilagsmateriale, der er optrykt til kommunaludvalgets betænkning.

Og så til indgrebet i de kollektive overenskomster. Socialdemokratiet er efter behandlingen i folketingets arbejdsmarkedsudvalg endnu mere fast i sin overbevisning om dette forslag. Det er, som det også fremgår af vores bidrag til betænkningen, et forslag, der er udemokratisk, uretfærdigt og ubehjælpsomt. Det er udemokratisk, fordi det betyder et attentat imod forhandlingssystemet på arbejdsmarkedet, ikke kun den amatøragtige og skadelige indblanding i forhandlingerne frem til fornyelsen af overenskomsterne, som vi flere gange tidligere har diskuteret, de mange ukloge ministerudtalelser om lønrammer, angrebet på forligsmandens forsøg på at mægle mellem parterne osv., alt dette, der skulle give baggrund for, at vi fik en konflikt på arbejdsmarkedet, som regeringen så kunne bruge som påskud til at gennemføre sin ensidige lønpolitik – nej, det er også udemokratisk i sine virkninger i et videre perspektiv. Vi har i Danmark et velfungerende fagretligt forhandlingssystem, hvor vi i modsætning til andre lande direkte mellem de berørte parter er i stand til at løse hverdagens problemer. Det er hele dette system, der med

[Svend Auken]

regeringens forslag står i fare. Jeg vil nævne nogle eksempler herpå.

På det offentlige område har der slet ingen realitetsforhandlinger været mellem arbejdsmarkedets parter; man griber simpelt hen bare ind, inden disse forhandlinger er kommet i gang. Man bytter alle de problemer, de offentligt ansatte står over for, de mange hundrede enkeltoverenskomster, sammen i 3 superparitetiske nævn, der så skal løse problemerne inden for en snæver ramme af ½ pct. Det vil give stor utilfredshed på de offentlige arbejdspladser. Disse grupper har i forvejen et betydeligt efterslæb; de er i forvejen belastet af de store offentlige nedskæringer. Alle ved, at den omstillingsproces af den offentlige sektor, der er nødvendig, kun kan ske, hvis medarbejderne arbejder positivt med, kan se en mening med tingene, kan se, at der bliver taget hensyn til deres synspunkter. Ved dette lovforslag bidrager man kun yderligere til ufordrageligheden, til bitterheden, til skuffelsen hos de offentligt ansatte.

For normallønsområdets vedkommende siger man, at alle problemerne i hele overenskomstperioden skal løses inden for meget snævre rammer. Kan parterne ikke blive enige, skal der udpeges en opmand. Vi ved stadig væk ikke, hvor mange paritetiske nævn der kommer, men vi kan på forhånd sige, at det bliver en vanskelig opgave.

Der bliver heller ingen mulighed for løsning af nogen af de problemer, som dette folketing selv har skabt. Jeg kan bare henvise til de besvarelser, folketingets arbejdsmarkedsudvalg har fået vedrørende slagteriarbejdernes situation, hvor et flertal i folketinget i sin tid i forbindelse med indgrebet over for slagterikonflikten i foråret 1981 sagde, at folketinget til gengæld nu ville bidrage til, at de alvorlige miljøproblemer, som slagteriarbejderne har i deres hverdag, kunne blive klaret. Af besvarelserne til folketingets arbejdsmarkedsudvalg fremgår det klart, at der ikke er nogen jordisk chance for at løse disse problemer i de kommende to år.

På minimallønsområdet vil der slet ikke blive lejlighed til forhandlinger overhovedet. Dansk Arbejdsgiverforening blokerede forhandlinger om de specielle spørgsmål i forligsinstitutionen, og regeringens lovforslag umuliggør efterfølgende forhandlinger om de specielle krav. Det betyder eksempelvis, at

lærlinge og elever ingen regulering vil få på disse områder.

Det er arbejdsglæden, det er samarbejdsviljen, det er den konstruktive lyst til at medvirke til at løse problemerne, man sætter på spil.

Lovindgrebet er dernæst uretfærdigt. Alle andre grupper holdes skadesløse. Af arbejdet i folketingets erhvervsudvalg er det klart fremgået, at der end ikke er tale om kosmetik i forbindelse med de ledsagende indgreb. Disse indgreb er nemlig helt uden indhold, og derfor er det egentlig – og det vil jeg gerne komplimentere industriministeren for – helt logisk, at industriministeren ikke har sat en halv skivedame ekstra af til administrere indgrebene, for de er uden indhold.

Det skal ses på baggrund af, at de selvstændigt erhvervsdrivendes indkomster sidste år voksede med 20 pct., de liberale erhvervs lå på over 20 pct., landbrugets – det kan man måske sige er en vis opretning, men alligevel – lå på over 30 pct.

Vi ved, at der har været en meget kraftig vækst i virksomhedernes overskud. Forrentningen af egenkapitalen var sidste år knap 30 pct. i virksomhederne. Vi har, som vi har sagt mange gange før, ikke noget imod, at virksomhederne tjener flere penge, men der er i regeringens oplæg og i regeringens aftale med de radikale ingen tanker om, at frugterne af denne øgede indtjening skal deles mellem de parter, der har skabt den øgede indtjening, ingen tanker om overskudsdeling.

Når det gælder lønmodtagergruppen, fremgår det med lysende klarhed, at de højt lønnede grupper, de stærke på arbejdsmarkedet, dem med ledende funktioner – jeg skal ikke specielt hænge nogen ud, men altså direktører, overingeniører osv. – overhovedet ikke er omfattet af lovgivningen. Disse grupper havde sidste år en lønfremgang på næsten 12 pct., og de kan i år og til næste år få en endnu kraftigere lønstigning. Til gengæld vil de lavtlønnede inden for minimallønsområdet – og det fremgår med, synes jeg, roseværdig klarhed af de besvarelser, vi får – ikke være berettiget til 5 øres forhøjelser fra 1. marts 1985 til 1. marts 1987.

En arbejdsgiver kan med loven i hånd sige klart nej til en hvilken som helst form for regulering for disse grupper. Derimod ved vi jo alle sammen, hvad der vil ske for andre grupper inden for minimallønsområdet. Der

[Svend Auken]

er der til gengæld ikke en hunds chance for, at rammerne på de 2 pct. og de 1½ pct. skal overleve.

Derfor er alle finansministerens smukke tal om, hvor godt dette her virker på samfundsøkonomien, netop kun streger på et stykke papir. Med det klima, der er skabt nu, vil masser af arbejdsgivere sige til sig selv: vi vil ikke have ballade på vores virksomhed; vi vil overhovedet ikke rette os efter de rammer, der her er blevet afstukket; vi vil give vore medarbejdere, dem, vi mest efterspørger, den løn, der er nødvendig for, at vi kan fastholde denne arbejdskraft. Hvis noget så kompliceret som en indkomstpølitik, der er holdbar over en længere periode, skal gennemføres i praksis, kræver det, at begge parter føler sig medansvarlige for den, at begge parter går ind for den. En diktatpølitik kan måske i en kort periode føre til en opbremsning, men så kommer der en lønekspløsnion efterfølgende.

De lavtlønnede på normallønsområdet er selvfølgelig sikret de 2 pct., men de har ingen taktregulering. Vi ved, at priserne sidste år steg med 6 pct., og vi ved derfor, at de lavtlønnede inden for normallønsområdet – og her er de fleste lavtlønnede jo – må opleve meget betydelige fald i deres levestandard. De offentligt ansatte har en noget amputeret taktreguleringsordning, men også de er kun på forhånd sikret 3 pct. i hele perioden, altså i de to år.

Lærlinge og elever, som ikke fik regulering i 1983, og som altså ikke har fået regulering siden 1981, skal efter regeringens lovforslag overhovedet ingen regulering have fra 1981 til 1987. Undervejs i udvalgsarbejdet har også flertallet, det radikale venstre og regeringspartierne medlemmer, givet udtryk for, at de da gerne ville være med til at give lærlingene regulering, også i betragtning af at undervisningsministeren jo har beskåret den gennemsnitlige lærlingeløn med 2.200 kr. i mistet befordringsgodtgørelse. Derfor har man været interesseret i et ændringsforslag om dette, men et ændringsforslag, som efter vores opfattelse ingenting hjælper, og som maksimalt giver lærlingene 2 pct. og 1½ pct. i overenskomstperioden.

Man regulerer heller ikke de lønuafhængige ydelser i den offentlige sektor; det skal klares inden for den i forvejen snævert til-målte ramme på den halve procent.

Og så værst af alt: på baggrund af den store arbejdsløshed, den kraftige tekniske udvikling, de mange menneskelige perspektiver i sagen sker der ingen nedsættelse af arbejdstiden i denne overenskomstperiode. Jo, der er beslutning om, at arbejdstiden fra og med næste overenskomstperiode skal sættes ned med 1 time.

Endelig er lovindgrebet ubehjælpsomt. Udvalgsarbejdet – jeg skal ikke træde i det, for arbejdsministeren har det svært nok i forvejen – har med al ønskelig tydelighed demonstreret alle de svagheder, der følger af, at man i denne regering nærmest betragter det som en dyd aldrig at kontakte folk, der har forstand på tingene, inden man udformer et lovforslag. Jeg tror stadig væk, at man har gode kontakter til Dansk Arbejdsgiverforening, men det kan umuligt være på et teknisk plan, at man har haft disse kontakter.

Vi har peget på en række problemer; ingen af dem er blevet løst under udvalgsarbejdet. Jeg vil bare tage ét eksempel frem for at vise kvaliteten af det, vi her skal behandle.

Arbejdsministeren har i to besvarelser til udvalget, som er optrykt som bilag til betænkningen, sagt, at den lønstyringsbestemmelse, man nu indfører for Jernets fællesoverenskomst i selve lovgivningen, og hvorved man gør Dansk Arbejdsgiverforening til regeringens officielle lønpølitik, er betinget af, at man holder sig inden for 2 og 1½ pct., altså at retten til overhovedet at styre lønudviklingen med hjemmel i § 3 i lovforslaget bortfalder, hvis lønudviklingen skulle overstige 2 pct. Ja, man fatter det ikke.

Jeg tror, jeg skal lade være at bruge udtryk som f.eks. diletanteri. Der er mange mennesker i dette land, som har stor fornøjelse af at være med i amatørkomedier af forskellig art, som jeg nødig vil hænge ud i denne forbindelse.

Man kunne grine ad det; man kunne more sig over det; man kunne nyde, at det var så dårligt, og at det ville give så mange problemer i hverdagen, at det uundgåeligt ville gavne oppositionen og skade regeringens anseelse, men dette folketing og denne regering er ikke bare en skueplads for partipølitiske opgør. Det er et folketing og en regering, der har et ansvar i forhold til den danske befolkning for, at lovgivningen har en sådan kvalitet, at den kan efterleves i praksis uden vanvittige konsekvenser. Regeringen spiller ha-

[Svend Auken]

sard med samarbejdsklimaet i det danske samfund. Regeringen har forladt synspunktet om at være hele folkets regering. Regeringen er blevet de snævre interessers og de spidsfindige teoriers regering. Stilen er diktat og konfrontation. Jo mere uro, jo mere ballade jo bedre. Når folk så bagefter ofte reagerer på en måde, der måske ikke er så klog, kommer de mange løftede pegefingre og de mange og desværre ofte helt indholdsløse floskler om demokrati. Demokrati er, at man lytter; demokrati er, at man hører efter; demokrati er, at man gør sig umage med sit hjemmearbejde, inden man kommer med noget.

Økonomisk, siger regeringen, går det jo fint. Der er tre ting, regeringen bygger på her. Det første er hjælpen udefra; vi har en regering, der tilrettelægger en politik, som kun kan fungere i medvind. Det er hjælpen udefra. Den skal være den vel undt. Dansk økonomi har al mulig grund til at glæde sig over, at man får hjælp udefra.

Det andet er ikke indkomspolitik, ikke forhandlinger, ikke afstemte løsninger over for alle befolkningsgrupper, men det er lønpolitik over for de lavtlønnede, over for de offentligt ansatte.

Endelig for det tredje har man et instrument, der hedder offentlige besparelser. Ud over disse to nationale instrumenter, løndiktat over for de lavestlønnede og de offentligt ansatte samt offentlige besparelser, er der ingen strenge på regeringens instrument. Der er kun to strenge, og de to strenge trakteres med en kølle i dette lovforslag.

Men det går jo fremragende med dansk økonomi, siger statsministeren. I et stort internationalt økonomisk opsving med international økonomisk vækst har vi klaret sidste år at have 275.000 arbejdsløse, en kraftig stigning i vores udlandsgæld og 17 mia kr.s underskud i forhold til udlandet.

Jeg vil kun give regeringen ét råd, for jeg tror, at de negative konsekvenser, der bliver resultatet af det her, ikke kun vil plage den nuværende regering, men også kommende regeringer, for det samarbejdsklima, man nu slår i stykker, er det svært at rette op på igen. Jeg vil kun give regeringen det ene råd, ikke at de skal sige det her i dag, for det tror jeg såmænd ikke på – vi får alle talrækkerne og alle de absurde beregninger osv. baseret på rent teoretiske forudsætninger – men at man, når man igen kommer i enrum og skal

gøre resultatet op, så prøver at tænke over, om det ikke var klogt at lægge stilen fuldstændig om.

Gammelgaard (KF):

Jeg forstår, at der i den senere tid i den socialdemokratiske folketingsgruppe har fundet en debat sted om, hvorledes man skulle markere sig i den politiske debat, hvilken profil man skulle tegne over for offentligheden, og her har vi så svaret på, hvad det er for en holdning, man vil indtage, hvad det er for en profil, man vil tegne. Det har nok været en meget omfattende debat, man har ført, men det er altså den negative oppositionsrolle, man vil indtage her i folketinget.

Jeg kan forstå, at man har erkendt, at socialdemokratiets rolle i dansk politik er oppositionens, at være nejsiger, at holde taler, som hr. Svend Auken har holdt her i dag. Det er det, socialdemokratiet vil i dansk politik. Til lykke!

Derefter vil jeg gerne sige, at også vi foretrækker, at arbejdsmarkedets parter selv forhandler sig frem til deres overenskomster. Men det gjorde de altså ikke denne gang, og der er iværksat en konflikt; konflikten skal standses. Man blev jo i tvivl om, hvad socialdemokratiet egentlig vil i den nuværende situation. Vil socialdemokratiet overhovedet have standset konflikten? Hr. Svend Auken tog afstand i alle detaljer fra regeringens forslag; man ville stemme nej til det indgreb, der standser strejker og lockouter, og man stillede intet som helst op selv. Det er ganske tydeligt, at der ikke findes andre muligheder for folketinget end det, som regeringen foreslår, for socialdemokratiet vil åbenbart ingenting; de vil ikke være med til at standse konflikten, de har ingen løsninger og indtager altså på enhver måde en holdning, der er uansvarlig.

Man var også meget i tvivl om, hvorvidt socialdemokratiet overhovedet ønsker indkomspolitikken fortsat; der var kun afstandtagende bemærkninger i forhold til en fortsættelse af indkomspolitikken, således som regeringen har foreslået det. Vi er ikke i tvivl om, at det er nødvendigt at fortsætte med at føre indkomspolitik, for indkomspolitikken er et af de allermest centrale elementer i den økonomiske politik. Hvis vi ikke fører indkomspolitik, kan vi ikke få flere i arbejde,

[Gammelgaard]

ligesom vi ikke kan få forøget beskæftigelsen og nedbragt arbejdsløsheden. Hvis vi ikke fører indkomspolitik, kan vi ikke få fjernet vores underskud over for udlandet, og vi kan heller ikke få klaret problemerne med statsfinanserne. Derfor skal indkomspolitikken naturligvis fortsættes.

Regeringen har fremsat et forslag til helhedsløsning, der sikrer en bedre konkurrenceevne over for udlandet og derfor også sikrer, at vi kan få nedbragt arbejdsløsheden væsentligt i de kommende år. Når man prøver at sammenligne regeringens politik og socialdemokratiets holdning, viser klare beregninger, at socialdemokratiets holdning fører til, at man får mindst 60.000 flere arbejdsløse ved udgangen af dette årti, end man får med en gennemførelse af den helhedsløsning, som regeringen har foreslået og har aftalt med det radikale venstre.

Regeringens politik fører også til, at vi kan fastholde vores målsætning om, at underskuddet over for udlandet skal være bragt ud af verden i 1988. Det spørgsmål tager socialdemokratiet jo heller ikke stilling til; her er man også uansvarlig. Man fremsætter ikke nogen politik, der kan løse det problem. Vi kan også opnå det meget afgørende mål at få fjernet underskuddet på statsfinanserne med udgangen af dette årti.

Lad os prøve at se på, hvorledes det går med løsningen af et af de problemer, som hr. Svend Auken koncentrerer sig meget om, nemlig reallønsudviklingen, hvis man følger forslaget til helhedsløsning, og hvis man følger socialdemokratiets politik. Der er ingen tvivl om, at vi sikrer en bedre reallønsudvikling med regeringens politik, som er anti-inflationspolitik, som begrænser prisstigningerne, som begrænser de offentlige udgiftsstigninger og dermed også forhindrer de skatte- og afgiftsstigninger, som vil være en følge af socialdemokratiets politik. Socialdemokratiets politik er jo den, man førte, da man havde regeringsmagten; det er øgede offentlige udgifter, det er en politik på det indkomstmæssige område, som ikke duer, som er alt for slap, og det er en politik, som på alle måder forøger inflationen, udhuler reallønnen og ikke mindst udhuler realindkomsterne for de dårligst stillede i vort samfund. Det er socialdemokratiets politik. Vi kender den. Vi har oplevet den her i landet i mange år. Dens resultater var jo den store arbejdsløs-

hed og de store underskud; det er det, vi skal væk fra.

Vi har i arbejdsmarkedsudvalget fået fremlagt beregninger fra budgetdepartementet, der klart viser de positive virkninger af helhedsløsningen, og som derfor også sætter klare spørgsmålstejn ved socialdemokratiets politik. Det, man har gjort, da man lavede dette lille papir forleden dag i den socialdemokratiske gruppe, var, at man tog nogle punkter ud af det, man kalder »Den solidariske vej«. Ja men har man dog ikke snart en anden plade at sætte på grammofonen end den om den politik, der blev udformet af nogle socialdemokrater for et par år siden, og som enhver ved – bortset lige fra nogle medlemmer af den socialdemokratiske gruppe og nogle socialdemokratiske tillidsmænd, der jo tror på alt, hvad der kommer fra hr. Svend Auken og konsorter – ikke holder. Har man dog ikke andet at komme med end dette?

Jeg vil gøre opmærksom på, at vi har diskuteret denne programmerklæring adskillige gange her i folketinget, og jeg synes, der er grund til at pege på, at budgetdepartementet om »Den solidariske vej« siger, at det må betvivles, om de indkomspolitiske målsætninger kan realiseres. Jeg vil gerne citere direkte fra budgetdepartementets udredning om den socialdemokratiske politik:

»Der er næppe fortillfælde for, at en arbejderpartiregering ved frivillig indkomspolitik har kunnet sikre en lavere nominal lønstigning end OECD-gennemsnittet.«

Og derefter siger budgetdepartementet, at socialdemokratiet – og det er fuldstændig rigtigt – overhovedet ikke tager stilling til det afgørende problem, der hedder de stigende offentlige udgifter. Der giver man bare los, og det er naturligvis ikke realistisk politik.

Hr. Svend Auken's tale i dag var også helt klart et udtryk for, at man ingen forståelse har for, at det er den produktion, som skabes af lønmodtagere og ledere i vore erhvervsvirksomheder, som er forudsætningen for f.eks. de sociale udgifter og for, at vi i det hele taget kan løse vore problemer. Der var ingen forståelse for realiteterne i det danske samfund. Der var ingen forståelse for, at problemerne skal løses til gavn ikke mindst for de svagt stillede og for lønmodtagerne. Nej, socialdemokratiet har givet op. Det er konklusionen på de indlæg, der er kommet

[Gammelgaard]

fra socialdemokratisk side i forbindelse med regeringens forslag. Socialdemokratiet har givet op.

Bo Kristensen (KF):

Vi har nu afsluttet udvalgsarbejdet vedrørende lovforslag nr. L 206 og L 207, og jeg må sige, at de bilag, vi har fået, og den besvarelse, som er kommet fra ministeriet, på mange måder følger den linje op, som er lagt i lovforslagene, og det er da også naturligt på baggrund af materialets indhold.

Vi har af de mange deputationer, som er modtaget i udvalget, fået nogle oplysninger, som på to områder er særdeles interessante.

For det første var der en del deputationer, som fortalte os, at der var problemer med lærlingene, at de ville komme i klemme på minimallønsområdet, og disse betragtninger er vi meget tilfredse med at regeringen har taget med ind som ændringsforslag, således at lærlingene er sikre på at få en lønforhøjelse i denne periode på 2 pct. det første år og 1½ pct. det andet år.

Den anden ting, som har været meget kraftigt fremme i debatten, og som jeg undrer mig noget over at hr. Svend Auken ikke var inde på, er, at en lang række af de faglige organisationer, som vi havde besøg af, var meget kritiske over for den tvungne opsparring. Det vil altså sige, at en lang række forbundsmedlemmer befinder sig i den indkomstgruppe, som har problemet med den kommende tvungne opsparring, og det finder vi egentlig meget positivt, for det betyder, at udviklingen med bedre og bedre uddannelse i vores samfund også medfører en højere løn, som så resulterer i, at man kommer med i den tvungne opsparring.

Hr. Svend Auken giver i sin tale her råd om overenskomstindgreb, og så undrer det mig meget, at han ikke selv har læst sin egen tale fra denne talerstol, da han var arbejdsminister i 1979, bl.a. med hensyn til, hvor udemokratisk det er at foretage indgreb, som det er sket her. Vi skal ikke her have en diskussion om, hvor det er mest demokratisk at føre debatten, men der er vel ingen tvivl om, at det er her, det samfundsøkonomiske må komme ind i en større helhed. Den væsentlige begrundelse for at foretage disse indgreb er, at denne regering ønsker at skabe en langt højere beskæftigelse end den, vi har

oplevet fra slutningen af 1970'erne og ind i begyndelsen af 1980'erne. Det, der er vores hovedformål med at lave en genopretningspolitik, bl.a. ved dette indgreb, er at få langt, langt flere i beskæftigelse end under den deflation, vi oplevede under den socialdemokratiske regering i begyndelsen af 1980'erne. Det er den linje, vi vil følge op.

Så kan man selvfølgelig sige, at fagforbundene havde nogle andre mål end dem, vi når frem til her, men det har Dansk Arbejdsgiverforening også, og derfor er det helheden, som skal gavnes gennem de indgreb, regeringen foreslår.

Vi finder ikke, at der i denne konfliktsituation gennem en længere debat mellem forbund og arbejdsgivere bør graves grøfter. Man skal op på vejen og samarbejde om i de kommende år at få beskæftigelsen til at stige.

Vi har også i udvalget modtaget en lang række deputationer fra de offentligt ansatte, som kritiserede den arbejdstidsreduktion fra 1. januar 1987, som ligger i lovforslaget. Der var bl.a. henvendelser om skifteholdsarbejde inden for det offentlige, og dér kan vi jo nu under andenbehandlingen sige, at der er kommet en løsning på det problem, således at der også sker en timereduktion for de medarbejdere i den offentlige sektor, som har en 40 timers arbejdsuge inkluderet i en timereduktion i forvejen.

Alt i alt må vi sige, at et indgreb af denne art skaber mulighed for, at beskæftigelsen i de kommende år vil stige ganske betydeligt, og det er det, det konservative folkeparti har lagt meget vægt på, når det nu var nødvendigt at foretage et samfundsøkonomisk indgreb.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Når hr. Bo Kristensen nævner, hvilke oplevelser han har haft med deputationerne, ville det da være bedst, om det, han sagde, var rigtigt, det ville være mest anstændigt.

Når han tog den tvungne opsparring frem, ville det have været korrekt at tilføje, at dels var der et par af deputationerne, der faktisk troede, at det handlede om brutto 150.000 kr., og dels påpegede den ene deputation efter den anden, at det som sædvanlig var de grupper, der ikke havde store fradrag, der

[Elisabeth Bruun Olesen]

kom til at undgælde, altså primært dem, der boede i lejerboliger.

Så er det rigtigt nok, at regeringen har bevæget sig i lærlingsespørgsmålet, og det synes jeg er godt. Men jeg synes, det er uheldigt, at regeringen overhovedet kommer med et forslag, uden at man forinden har sikret sig, at tingene er i orden. Det viser, hvor uheldigt det er, at man ikke sikrer sig, at de folk, der ved, hvordan sådan noget laves, er blevet spurgt; så man kan gøre det rigtigt fra starten. Og så er det endda, som hr. Svend Auken var inde på, usikkert, om det, regeringen har foreslået, overhovedet får nogen virkning.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er ikke til hr. Bo Kristensen, men derimod til hr. Gammelgaard, jeg vil sige noget. Jeg vil ikke citere propagandaskrifter mod regeringen. Det var hr. Gammelgaard, der nævnte, hvor strålende det går med dansk økonomi, efter at vi har fået firkloverregeringen. Jeg vil såmænd citere finansministeren fra det bilag, vi har fået i arbejdsmarkedsudvalget, og som taler om virkningen af den økonomiske politik, man hidtil har ført.

Først taler man om de vanskeligheder, der er kommet udefra med dollarkursen, og så siger man: »Stigningen i industrieksporten i andet halvår af 1984 og begyndelsen af 1985 har været mindre end forventet, samtidig med at importen er steget stærkere end forudset. De tjenesteydende erhvervs eksportindtjening har udviklet sig lidt dårligere end forventet. Disse forhold har ledt til, at betalingsbalanceskønnene må opjusteres« – det vil altså sige, at underskuddet bliver større – »i forhold til vurderingen i efteråret« – altså for få måneder siden. »Skønnet for underskud på betalingsbalancen er forøget med 3 mia kr. i 1985 og næsten 5 mia kr. i 1986. Ved uændret økonomisk politik« – altså den, man hidtil har ført, uden helhedsløsning – »er der med de forværrede økonomiske udsigter risiko for en stagnation eller endog en begyndende stigning i arbejdsløsheden samt et underskud i 1985 af næsten samme størrelsesorden som i 1984.«

Kan hr. Gammelgaard huske alle sine taler fra valgkampen i 1984?

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Det, der kalder mig herop igen, er fru Elisabeth Bruun Olesens bemærkninger om, at man bør vide, hvordan tingene skal laves. Det frister mig til at sige, at det kan godt være, at fru Elisabeth Bruun Olesen offentligt frekventerer fagbevægelsen om alle disse ting, men jeg som konservativ arbejdsmarkedspolitisk ordfører er dybt forundret over, at jeg aldrig er blevet inviteret af et fagforbund til et møde om forhold på arbejdsmarkedet. Det har undret mig, at man har haft råd til at køre en så skarp skillelinje ideologisk, at fru Elisabeth Bruun Olesen direkte kan fortælle, at man er forundret over, at der er et så dårligt samarbejde med fagbevægelsen.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Jo, hr. Svend Auken, jeg husker sandelig godt mine taler. Det spørgsmål, man kan stille, er, om hr. Svend Auken husker sine.

Jeg husker i hvert fald hr. Svend Auken som arbejdsminister, men det vil jeg nu ikke gå nærmere ind på. Det, der er det afgørende, er, at vi har fået en positiv udvikling i beskæftigelsen under denne regering. I det sidste år blev der skabt 62.000 nye arbejdspladser, og dermed fik vi nedbragt arbejdsløsheden for første gang herhjemme i en årække. Der er sket en afgørende nedbringelse af underskuddet på statsfinanserne, det underskud, som steg og steg under de socialdemokratiske regeringer, også de regeringer, hr. Svend Auken sad i.

Så har vi oplevet på betalingsbalancen – og det har vi aldrig lagt skjul på – en udvikling, der var utilfredsstillende. Det hænger sammen med mange ting, som netop er forklaret i budgetdepartementets notat, og det er en af grundene til, at den økonomiske politik skal strammes op. Men vi var da ikke i tvivl om – vil jeg gerne sige i øvrigt, hr. Svend Auken – da vi indledte med at føre en stram finanspolitik, en stram indkomstpølitik, en fast kronkurspolitik og en offensiv erhvervs politik, at den skulle fortsættes og naturligvis også justeres og strammes op de nødvendige steder undervejs.

[Gammelgaard]

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at uden den helhedsløsning, som vi i dag tager stilling til, er der risici, store risici, i forbindelse med den økonomiske politik. Vi kan være bange for, at det ikke går sådan, som vi ønsker, i positiv retning, og det er også derfor, vi simpelt hen ikke forstår, at socialdemokratiet tør gå imod den helhedsløsning, vi her har fremlagt.

Formanden:

De korte bemærkninger er stadig væk på 2 minutter.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig på talerstolen, er hr. Bo Kristensens ordførertale. Hr. Bo Kristensen sluttede før med at sige, at det undrede ham meget, at han aldrig var blevet inviteret til møder med fagbevægelsen.

Nu er hr. Bo Kristensen og jeg valgt i samme amt, og vi har været til adskillige møder sammen inviteret af fagbevægelsen. Vi har også været til møder i Københavnsområdet, vi er endda kommet en del f.eks. i Metal.

Nu er der i den situation, vi står i, talt meget om demokrati, om dette høje tings respekt, og jeg ved ikke hvad, og så synes jeg ærlig talt, det er rystende, at den konservative ordfører kan stå her og sige, at han aldrig får invitationer fra fagbevægelsen. Det er det, der på Christiansborgsk hedder »en sandhed med visse modifikationer«.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu har fru Lilli Gyldenkilde jo gjort rede for, at det faktisk handlede om en sandhed med visse modifikationer, men selv om det så ikke havde gjort det, er det da fantastisk, at man kan legitimere sin uvidenhed på den måde og sige: vi laver et lovforslag, men vi ved ikke, hvad det handler om, for de, det handler om, inviterer os ikke, og så laver vi noget, der er forkert.

Der findes noget i dette her land, der hedder telefoner. Dem kunne man have brugt til at kontakte de folk, der har forstand på dete.

Jeg kan huske, at da dette blev diskuteret første gang, var der en fra et af regeringspartierne – jeg kan ikke huske hvem – der roste sig af, at det havde man lavet helt af sig selv, helt alene havde man klaret ærterne. Man havde ikke henvendt sig til Dansk Arbejdsgiverforening eller til LO, man havde gjort det selv. Nu siger man jo i virkeligheden med hr. Bo Kristensens ord, at man ikke aner, hvad man har lavet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Når hr. Gammelgaard siger, at man ikke har skjult udviklingen på betalingsbalancen i 1984, kan han alene mene, at man har offentliggjort tallene, og det siger vi selvfølgelig tak for. Men undervejs i 1984 – jeg husker 7-8-9 forskellige samråd – blev der advaret mod udviklingen på betalingsbalancen, og hver eneste gang fik vi at vide, at det gik strålende, nu var tallene fine, nu var de vendt osv.

Sandheden i dag er, at udviklingen går i den forkerte retning, og det er det, finansministeriet har skrevet.

Så siger hr. Gammelgaard: det, der skal til, er urealistiske lønrammer, løndiktat og indgreb i forhold til arbejdsmarkedet. Al erfaring viser, at den medicin duer ikke. Det er ikke indkomstpolitik, det er løndiktatpolitik. Konkurrenceevnen afhænger ikke blot af udviklingen i pengelønningerne, men også af effektivitet, omstillingsevne, nytænkning osv. Det er alle disse ikke-kvantificerbare – som man siger med et fint ord – forhold, man nu griber ind over for.

Og så med hensyn til arbejdsløsheden: til trods for et internationalt opsving, til trods for at man overtog en konkurrenceevneforbedring på 16-18 pct., da man kom til, er regeringens imponerende resultat i 1984 275.000 arbejdsløse – 275.000 – og jeg skal sige til hr. Gammelgaard, for at vi nu ikke kun skal tale om Danmark, at i det land i verden, der mest konsekvent har fulgt regeringens økonomiske recept, nemlig Holland, hvor pengelønsstigningerne i øjeblikket er nede på 1 pct. om året, har de i øjeblikket 16 pct.s arbejdsløshed.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

[Bo Kristensen]

Må jeg sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det er da rigtigt, at vi har mødt hinanden på en lang række møder ude omkring i landet, hvor vi i et panel har drøftet den borgerlige holdning til forskellige lovforslag eller emner kontra SFs eller socialdemokraternes.

Det, jeg talte om, var en dialog, hvor også fagbevægelsens ledelse konstaterede, at det ville være en fordel at have kontakt og samarbejde med de borgerlige partier.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Når nu hr. Bo Kristensen har været til så mange møder, vil jeg da ikke undlade at gøre opmærksom på, at det ikke er mere end mellem et halvt og trekvart år siden, at der sad ganske mange faglige folk på et møde i Odense og ventede på hr. Bo Kristensen, som havde givet tilsagn om at komme. Desværre kunne man ikke få fat på ham, og han havde ikke så meget som gidet melde afbud. De sad så dér og ventede i en time og måtte så gå hjem igen. Det fremmer ikke muligheden for at komme i kontakt med faglige folk, at man ikke engang gider møde op eller give besked om, at man alligevel ikke gad møde op.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Hvad angår arbejdsløsheden, har udviklingen været oven i købet mere positiv end forventet.

Hvad angår underskuddet på statsfinancerne, har udviklingen også været mere positiv end forventet.

Det, jeg sagde, var, at vi aldrig havde lagt skjul på, at hvad angår underskuddet over for udlandet, havde udviklingen været dårligere end forventet, og det er også en af hovedgrundene til, at det indgreb, der nu foretages, er nødvendigt og har fået den udformning, som det har.

Det, vi undrer os usigeligt over, er, at socialdemokratiet ikke kommer med et alternativ, en politik, der dner i den nuværende situation, men optræder uansvarligt og kun er kritisk over for den nødvendige politik.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil gerne give udtryk for det synspunkt, at hvis det kniber for den konservative folketingsgruppe at få kontakt med fagbevægelsen, vil vi gerne formidle en sådan kontakt, for selvfølgelig skal I da ikke være uden viden, erfaring og indsigt med hensyn til, hvordan fagbevægelsen ser på det. Vi vil altså gerne hjælpe til.

I kunne selvfølgelig også selv have taget et initiativ.

Må jeg så i øvrigt sige, at det, der er galt, er, at regeringen ikke har sørget for den fornødne kontakt. Det er jo ikke sådan, at de trepartsdrøftelser, som statsministeren talte så meget om, overhovedet er forsøgt realiseret, og så skulle det naturligvis ende med en kollision, den kollision, som er årsag til, at vi har en mere tilspidset situation på arbejdsmarkedet end nogen sinde tidligere.

I den forbindelse vil jeg sige: den tidligere regering havde jo indgående drøftelser også med Dansk Arbejdsgiverforening, oven i købet separat med Dansk Arbejdsgiverforening, og Industrirådet, en hel dags møder på Marienborg, og det var bl.a. det, der gjorde, at man i langt de fleste tilfælde fik tingene til at falde på plads. Dette er forsømt, ikke af hr. Bo Kristensen, men af statsministeren.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Det må da vist bero på en misforståelse, når hr. Gammelgaard siger, at der i denne regerings tid har været et fald i ledigheden. Det sæsonregulerede ledighedstal, da denne regering trådte til i 1982, var på 251.000. Det seneste sæsonregulerede tal, vi har – det er tallet for december – er på 253.000, og fra 251.000 til 253.000 er der faktisk en stigning.

Nu skal man holde ledighedsudviklingen ude fra antallet i beskæftigelse, men vi taler altså her om ledigheden, og når hr. Gammelgaard siger, at der er tale om et fald i ledigheden, så er det alene et fald i forhold til regeringens egne toppunkter fra april 1983 og april 1984, hvor ledighedstallet er det højeste i Danmarks historie.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Da regeringens økonomiske politik slog igennem, blev der indledt en positiv beskæftigelsesudvikling. Da fik vi gang i arbejdet

[Gammelgaard]

her i landet, vi fik oprettet mange nye arbejdspladser, og arbejdsløsheden faldt.

Tørnæs (V):

Det er bestemt ikke store ord, der har været mangel på i debatten. Det var jo stærke betragtninger, hr. Svend Auken på socialdemokratiets vegne var inde på, da han sagde, at lovforslagene var udemokratiske, uretfærdige og ubehjælpelige. Socialdemokratiet er nu altså nået så vidt, at de betragter beslutninger, der træffes af et folketingsflertal, som udemokratiske. Hvor mange socialdemokrater står mon bag den opfattelse?

Videre hedder det, at lovforslagene er uretfærdige og ubehjælpelige. Kan noget i grunden være mere ubehjælpeligt, end når ledende socialdemokrater, herunder partiets formand, hr. Anker Jørgensen, for åben TV-skærm lover, at socialdemokratiet vil komme med egne forslag, egne løsninger på den situation, vi befinder os i, og rigtignok forslag, der både er bedre og flottere end dem, regeringen kan komme med? Det blev oven i købet sagt på et tidspunkt, da forhandlingerne om lovforslagene end ikke var tilendebragt.

Hvad har vi så set? Ingenting. Jo, socialdemokratiet har sandelig mandet sig op til at stille et ændringsforslag, så lærlingene kan få en 4 pct.s forhøjelse. Hvis det virkelig er alt, hvad socialdemokratiet har at byde på, mener jeg, at man ikke alene kan betragte det som ubehjælpeligt, men som ynkeligt.

Der er ikke noget alternativ til de lovforslag, der foreligger, men lad det så være en trøst også for socialdemokratiet, at der heller ikke er noget behov for et alternativ, der er ikke behov for andre forslag, fordi det, som her foreligger, fører frem mod stadig øget beskæftigelse.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg vil godt lægge et par bemærkninger til fra venstres side om de to lovforslag, L 206 og L 207, og gøre et par bemærkninger om enkelte dele deraf.

Det er blevet sagt om L 206, at det er det rene udemokratiske diktat. Jeg skal ikke gå nærmere ind i diskussionen om det udemokratiske, det har vores politiske ordfører, hr. Tørnæs, allerede gjort, men gentage, hvad

han sagde, at det er naturligvis en fuldstændig uholdbar påstand.

Men så er der det med diktatet. Det er rigtigt, at der i L 206 bliver fastlagt en overgrænse for lønstigninger, som skal respekteres. Men er det det rene diktat, og er den for lav? Noget af det, man har forsøgt, er at begrænse prisstigninger og holde inflationen i ave. Jeg tror, det er godt for alle os, der er lønmodtagere i det danske samfund, at inflationen holdes i ave, og det vil også hjælpe ikke-erhvervsaktive som f.eks. folkepensionisterne.

Men inden for denne overgrænse er der faktisk lagt op til, at det er arbejdsmarkedets parter, der kan foretage den konkrete fordeling. Det foregår i de såkaldte paritetiske nævns, som er omtalt i L 206. Begge arbejdsmarkedets parter, dvs. lønmodtagere og arbejdsgivere, skal her ligeligt repræsenteres. Hvis parterne dér kan blive enige om at lade f.eks. de svagest stilledes løn inden for det pågældende område stige mere end de bedre stilledes inden for det samme område, er det en mulighed. Hvis man ikke kan blive enig mellem parterne inden for en vis kortere frist, skal nævnet udpege en opmand, og hvis man heller ikke kan blive enig om, hvem der skal være opmand, er det forligsinstitutionen, der skal udpege sådan en opmand. Jeg vil nok sige, at det med diktatet er, som fru Lilli Gyldenkilde før sagde det i Christiansborgsprog, en sandhed med modifikationer.

Dernæst et par bemærkninger om L 207. Ifølge det gives der tilskud til arbejdsgiverne på 2.150 kr. om året pr. fuldtidsansat lønmodtager. Det har vakt kritik og opmærksomhed visse steder, at hvor nu lønmodtagerne skal holde for, som man siger, skal straffes, som det også siges, med så lave lønstigninger, går man i den anden grøft med arbejdsgiverne. Dem giver man sågar statstilskud. Men det er en forkert måde at udlægge tingene på. Også på dette område er der sammenhæng i regeringens økonomiske politik.

Ved lovforslag nr. L 209, som kommer til debat om et øjeblik, forhøjes selskabsskatten fra 40 til 50 pct., og sammenhængen er her, at man omfordeler mellem de enkelte erhvervsvirksomheder. Selskabsskatten og den stigende skat rammer jo pr. definition dem, der har overskud, og jo større overskud man har, jo mere betaler man. Det er de rigeste,

[Bjørn Elmquist]

de stærkeste blandt erhvervsvirksomhederne, der kommer til at betale, og som eksempel vil jeg nævne banker og forsikringsselskaber.

De svagere, de små virksomheder får gennem tilskuddene en vis større styrke, og vi tror og håber på, at det også vil kunne tjene til at bringe flere mennesker i arbejde. Vi mener, at en sådan omfordeling også burde kunne interessere de partier i tinget, som så ofte taler om at tage hensyn til de små i Danmark.

Ole Henriksen (SF):

SF vil stemme for de stillede ændringsforslag, men vi finder ikke, at det er andet end krusninger på overfladen, og vi vil derfor gøre det klart, at ved tredje behandling vil vi, selv om disse ændringsforslag skulle blive vedtaget, stemme imod loven.

Der har været gjort nogle bemærkninger om, hvordan arbejdet er foregået i arbejdsmarkedsudvalget. Det har nu kørt i snart to døgn, og der har været 60-70 deputationer. Jeg synes nok, at det er – og det synes jeg at specielt de borgerlige politikere skal mærke sig – en god anskuelsesundervisning i, hvordan man sætter overenskomster sammen, og hvilke store konsekvenser det har, når man begynder at rokke ved den hårfine balance, som der skal være i et overenskomstforhold mellem to parter. Det er helt klart, at når der kommer en regering og griber ind, er der ikke tale om nogen hårfin balance længere, og der er ikke tale om en afspejling af et styrkeforhold mellem to parter, som det er tilfældet, når der forhandles.

Det vil sige, vi får en skæv overenskomst, en overenskomst, der vil skabe uro på arbejdsmarkedet i de kommende to år. Hvis de borgerlige partier har fået den anskuelsesundervisning, kan det måske hjælpe ved kommende indgreb. Man tør dog håbe, at man bliver lidt klogere, men det bekræfter, at folketinget er det dårligste sted at lave overenskomster. I virkeligheden drejer det sig om mange tusinde overenskomster, man her skal til at gribe ind i, og det er klart, at det kan folketinget ikke gøre med held.

Lønmodtagerne går nu ind i en 2-årig overenskomstperiode, hvor de rent faktisk er i en spændtøje. Hr. Svend Auken sagde i sin ordførertale, at vi har et velfungerende fagretligt system. Det er rigtigt, det er særde-

les velfungerende og velsmurt, og det betyder, at så snart lønmodtagerne skal rokke ved den skævhed, der er kommet i overenskomsterne, i de kommende 2 år, har man et velfungerende system, som lynhurtigt sætter ind og dømmer lønmodtagerne på plads igen i rækkerne.

Det er det, vi vil vende os imod, og jeg synes, at man også fra socialdemokratiets side må begynde at føre en offensiv politik mod denne velsmurte maskine, som jo ikke er nogen domstol, men et magtinstrument over for lønmodtagerne. Man kalder det også en klassedomstol, men det er et magtinstrument over for lønmodtagerne. Det ville være rimeligt, om man overvejede fra forskellig side, bl.a. fra LOs side, at trække sine dommere ud af arbejdsretten nu, så de ikke skal være med til at dømme de lønmodtagere, som kommer i klemme her i overenskomstperioden. Det ville være rimeligt.

Og så synes jeg også, man skulle meddele videre, at det var ønskeligt, om LO ville opsiges hovedaftalen, således at vi kan få hul på hele det fagretlige system og få demokrati ind i forholdene på det arbejdsmarkeds-mæssige område.

Så siger hr. Gammelgaard heroppefra – og det er gentaget af mange borgerlige politikere – at man ønsker skam frie forhandlinger, dem holder man meget af. Men ærlig talt: hvornår regner regeringen og hr. Gammelgaard med at disse frie forhandlinger kommer i gang? Sagen er, at der ikke har været ført frie forhandlinger. Der er ét område, hvor der slet ikke har været ført nogen forhandlinger endnu. Arbejdsgiverne har brugt de korslagte armes politik i forventning om, at dette indgreb ville komme. Det er simpelt hen forgyldning af arbejdsgivernes standpunkter, man foretager i dag.

Jeg kan oplyse over for hr. Gammelgaard med hensyn til konflikter, der jo ofte er en del af det spil, som foregår ved forhandlingerne, at man i 1973 havde en forhandling, og da havde man en konflikt på 3 uger, tror jeg nok. Til trods for denne konflikt forhandlede parterne sig frem til et resultat, som betød, at man fik 1½ times arbejdstidsnedsættelse, og så stemte parterne den overenskomst hjem uden indblanding fra folketingets side. Det hører med i billedet, når man taler om frie forhandlinger.

[Ole Henriksen]

Noget tyder på, at vi har forladt de frie forhandlinger. Man kan lige så godt sige rent ud, at det vil man ikke have mere, man vil kun have statsdirigerede overenskomster, og derfor vil man gribe ind hver gang der er udsigt til den mindste form for konflikt på arbejdsmarkedet. Det er og bliver udemokratisk, og så kan man sige heroppefra, at det er det modsatte. Vi mener bestemt, at det er udemokratisk.

Med disse bemærkninger skal jeg, som jeg sagde i min indledning, meddele, at SF vil stemme for de ændringsforslag, som ligger her ved anden behandling, men vi vil stemme imod forslagene ved tredje behandling.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal ikke kaste mig ud i den diskussion, hr. Bjørn Elmquist lægger op til, om, hvorvidt dette er et diktat, eller hvad det er. Den diskussion lader jeg andre om.

Jeg vil gøre hr. Bjørn Elmquist opmærksom på en anden ting, og det er, at en kendt dansk sanger har lavet en udmærket sang, som ender med ordene: »Han undrer sig egentlig på, om de fleste er de klogeste eller de bare er de fleste.« I denne sammenhæng er jeg i hvert fald ikke i tvivl om, hvad jeg vil mene, efter at have siddet i flere døgn i arbejdsmarkedsudvalget.

I den forbindelse vil jeg godt sige, at nogen form for mindretalsbeskyttelse har der ikke været tale om at man kunne putte ind i noget af det her. Mindretalsbeskyttelsen ligger i en helt anden lovgivning herinde. Den ligger i den lovgivning, der omhandler, hvor meget man kan sætte priserne op. Der har man godt kunnet finde ud af at lave lovgivningen sådan, at den ikke blev for hård over for dem, der skulle sætte priserne.

Det lovforslag, jeg skal sige lidt om, er det, der hedder nr. L 207, og som omhandler tilskuddet til arbejdsgivernes betaling af arbejdsmarkedsbidrag. Det lovforslag vedrører som bekendt Lønmodtagernes Garantifond, Arbejdsgivernes Elevrefusion, arbejdsskade- og invalidepensionsbidrag, arbejdsmarkedsuddannelsesfonden og arbejdsløshedsdagpengene.

Det har såmænd været nødvendigt i den lovtæst at lave en bestemmelse, der siger, at tilskuddet ikke må blive større end det, arbejdsgiverne rent faktisk skal af med. Det

siger noget om, hvordan det lovforslag er skruet sammen, at man er nødt til at skrive sådan noget.

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at under udvalgsarbejdet har vi fået tal frem, der viser, hvordan Danmark bruger dette sociale arbejdsgiversystem i forhold til andre lande, og hvor meget arbejdsgiverne egentlig betaler til den slags ting. Jeg kan nævne lande som USA, Vesttyskland, Holland, Belgien, Sverige, Italien, Frankrig og England, hvor det, arbejdsgiverne betaler til de sociale ordninger, ligger milevidt højere. I de fleste lande ligger det oppe omkring 40-50 pct. Hvad ligger Danmark på? Vi ligger på 18,4 pct. Med det lovforslag, der nu bliver vedtaget af flertallet, har man altså måttet sikre sig, at arbejdsgiverne ikke ligefrem fik penge tilbage, så de kom under nul. Sådan ser den lov ud.

Må jeg ikke have lov til at sige til det radikale venstre, som lægger navn til dette, at jeg tror, det var i 1982, vi havde den sidste store ændring med dagpengereformen, hvor der blev lagt et klækkeligt bidrag på arbejdsgivernes tilskud til arbejdsløshedsdagpengene. Det var rimeligt, og det roste vi de radikale for midt i al jammeren over, at det nu også blev dyrere for lønmodtagerne, og ikke mindst over, at der var nogle, der fik mindre i arbejdsløshedsdagpenge efter vedtagelsen af den lov. Vi roste det radikale venstre, fordi de dog kunne indse, at arbejdsgiverbidraget var for lavt.

Og hvad ser vi så nu? Ikke ret længe efter, at de kunne kippe med flaget, fordi de dog havde fået det igennem, sælger de det i en lov, der sammen med en anden lov betyder, at af de 2 pct., lønmodtagerne kan få ved overenskomsterne det kommende år, får arbejdsgiverne de 1,5 pct. tilbage. Sådan handler man hos det radikale venstre.

Men det morsomste er dog, at det har været det radikale venstre meget magtpåliggende at fortælle os alle sammen i betænkningssbidraget og i øvrigt, at man sandelig ikke vil være med til at give dette tilskud længere end til 1. januar 1987.

Så har vi selvfølgelig forsøgt at få at vide: ja men hvordan skal de 2,4 mia kr. så finansieres efter 1987? Og det kan vi altså ikke få spor at vide om. Vi har haft finansministeren i samråd. Vi har haft skatteministeren i samråd. Vi har haft arbejdsministeren i samråd.

[Lilli Gyldenkilde]

Ingen vil fortælle os noget om, hvilke tanker man gør sig. Vi har kunnet få at vide, hvilke tanker de ikke gør sig, og jeg skal ikke undlade at takke finansministeren for, at jeg da i det mindste fik det svar, at man påtænker ikke, at det er de sociale ydelser, som skal holde for, som man skal hive pengene hjem fra.

Det skal jeg sandelig gøre mit til at fastholde finansministeren på, for det kan meget vel tænkes, ikke mindst efter diskussionen ved førstebehandlingen, hvor det blev klarlagt for alle af hr. Gammelgaard fra de konservative, efter at han havde talt med finansministeren og statsministeren, at velstandstigningen, som disse ydelser også bliver reguleret efter, skulle man ikke regne med fremover. Til gengæld kan arbejdsgiverne altså regne med fremover, at det bidrag, de giver til sociale ydelser – hvor man har måttet indsætte en bestemmelse i loven om, at tilskuddet ikke må overstige det, de rent faktisk yder – slipper de for i fremtiden. Man må i den forbindelse sige velbekomme til det radikale venstre.

Vi har haft megen fornøjelse af mange deputationer i arbejdsmarkedsudvalget. Det har været hårdt at sidde der i de mange nat-tetimer, men vi har haft megen fornøjelse af det. Der kommer mange mennesker, man kan lytte til. Det gælder også den konservative hr. Bo Kristensen, som ikke kan finde ud af at telefonere de rigtige steder hen, kan jeg forstå. Man kan få mange gode oplysninger af de mennesker, men ingen af de gode oplysninger, vi har fået fra folk, der er topplaceret i fagbevægelsen og derfor kender disse ting, og fra mennesker, som bare kom og fortalte os, hvordan virkningen ville være for dem, har gjort indtryk. Jeg synes, det er meget beskæmmende, at intet har gjort indtryk på de borgerlige politikere.

Må jeg slutte med at sige, at jeg mener stadig væk, at der i hvert tilfælde i forbindelse med disse forslag ikke er tale om, at fordi man er et flertal, er man også de klogeste. Tværtimod, man er bare et flertal.

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Svend Auken startede med at sige, at han var endnu mere fast i troen, i hvert fald på, at indgrebet var forkert. Jeg må nok sige, at det tror jeg ikke rigtig på. Jeg tror i og for

sig, at hr. Svend Aukens tro har været rimelig fast hele tiden.

Det, jeg synes er afgørende, og som socialdemokratiet ikke har givet os noget svar på, er: hvornår ville socialdemokratiet egentlig have grebet ind? Hvor længe ville de egentlig have ladet denne konflikt løbe? Når jeg spørger så interesseret, er det naturligvis, fordi vi har været i den situation, at vi sammen med socialdemokratiet temmelig hurtigt har grebet ind, og inden der kom en konflikt på arbejdsmarkedet. Derfor vil jeg både af hensyn til det historiske og af hensyn til fremtiden gerne vide: hvad er egentlig socialdemokratiets holdning? Hvornår havde de forestillet sig at de ville gribe ind i konflikten, hvis de i øvrigt havde haft regeringsmagten? Det har vi ikke fået noget svar på.

Jeg vil godt sige om det radikale venstres holdning, at vi straks fra starten har sagt, at der burde gribes ind. Lidt højtideligt kan man sige, at det sådan set er i overensstemmelse med alt, hvad vi har sagt, siden partiet blev stiftet, nemlig at vi ikke mener, krige er en god måde at løse problemer på. Derfor har vi også historisk set altid ment, at der ikke burde være konflikter på arbejdsmarkedet, og at der burde gribes ind. Derfor sagde vi, straks konflikten var en realitet, at regeringen burde gribe ind.

Det er selvfølgelig ikke ensbetydende med, at vi synes, det er et let indgreb. Det er ikke noget, man gør nemt, alene af den grund, som mange har peget på, at der i denne situation ikke lå en skitse til et mæglingforslag. Der var faktisk ikke noget grundlag, vi kunne gå ud fra. Der var et udkast til et grundlag for afslutning af nogle forhandlinger, men det har ikke noget med en mæglingsskitse at gøre.

Den socialdemokratiske ordfører siger også, at det ikke er retfærdigt, hvad der sker. Nej, jeg tror heller ikke, at det er totalt retfærdigt. Det tror jeg i øvrigt ikke at ret meget af det, vi laver herinde, kan blive. Jeg tror, vi lige så godt kan gøre os klart med det samme, at i al lovgivning vil der være nogen uretfærdighed. Det tror jeg vi skal erkende, det er dumt ikke at gøre det, og så gælder det om at finde en rimelig balance. Det er det, det handler om. Det er aldrig sort og hvidt. Vi får det altid stillet op, i og for sig både af den socialdemokratiske og af den borgerlige side, dengang de var i opposition,

[Lone Dybkjær]

som om det bare er sort og hvidt, men det er det moderne industrisamfund eller livet i det hele taget meget sjældent. Det er altså ikke totalt perfekt, hvad vi gør.

Jeg vil gerne medgive, at vi også er nødt til at se, hvordan pris- og avanceloven virker, men jeg hører ikke til dem, der ligesom hr. Svend Auken på forhånd siger: det duer overhovedet ikke, der er overhovedet ikke noget i den. Det er klart, at hvis man tager det som udgangspunkt, så kan man få alt til at tage sig himmelråbende uretfærdigt ud. Jeg tror altså, at pris- og avanceloven vil virke.

Det afgørende for os i denne sammenhæng, når vi har sagt noget om dette indgreb, er, at det skal være en stram indkomstpolitik, og at det må medføre meget lave procentstigninger. Når vi har gjort det, har det været af hensyn til beskæftigelsen. Man kan mene, at det er forkert, men det er udelukkende det hensyn, vi har taget. Det, vi har prøvet, er at fastholde en linje, sådan at vi ikke har en politik, der går op og ned hele tiden. Det er bare træls, sejt arbejde, og jeg synes, man skal erkende, at det er det, vi står over for.

Så siger hr. Svend Auken, at det nu ikke er noget imponerende resultat. Nej, jeg havde også gerne set, at resultatet var bedre.

Jeg synes, vi er nødt til at sige noget om, hvordan beskæftigelsen udviklede sig under den socialdemokratiske regering. Det var heller ikke imponerende resultater, mener jeg. Mig bekendt var hr. Svend Auken arbejdsminister f.eks. fra 1980 til 1981, hvor arbejdsløsheden steg med 60.000 på et år. Det kan godt være, at det skyldtes konjunkturerne og alt muligt andet, men realiteten er, at arbejdsløsheden i 1970erne steg med 30.000-60.000 årligt, med andre ord, at arbejdsløhedskurven steg og steg og steg.

Det afgørende i den udvikling, vi er inde i nu, er, at kurven er vendt, at vi med andre ord har den rigtige tendens. Det havde vi bestemt ikke i 1970erne. Da gik kurven opad hele tiden. Nu har vi dog i det mindste fået kurven vendt – ikke nok, men man vender ikke den kurve særlig nemt, det er et langt og sejt arbejde. Jeg synes, det ville være udmærket, hvis socialdemokratiet i hvert fald ville erkende det.

Hr. Svend Auken siger, at prognoserne bare er 30.000 bedre. Ja, ja, og så er det jo

godt, hvis man er blandt de heldige, blandt de 30.000. Det er også en underlig måde at betragte det på, for hvad er sandheden om det? Den er, at de tal, hr. Svend Auken snakker om, er gennemsnitstal, men det er 700.000, der passerer arbejdsløshedssystemet pr. år, og det er en helt anden måde at kigge på det på, end hvis man bare hele tiden opererer, som om det er 30.000 ganske bestemte mennesker, der får et arbejde. Sådan er det ikke. Der er 700.000, der passerer arbejdsløshedssystemet pr. år, og det er det tal, vi også skal interessere os for. Hvor mange er det, og hvor længe er de ledige? Gennemsnitstal duer ikke til så frygtelig meget, når man skal til at lave den konkrete politik. Det er også derfor, jeg tror, at vi og socialdemokratiet har en fundamentalt forskellig måde at opfatte situationen på. Socialdemokratiet hæfter sig hele tiden ved de 30.000 og de 275.000. De er også vigtige, men det afgørende er at kigge på dynamikken i tingene.

Jeg vil vove at påstå, at det, der er de virkelige problemer ved beskæftigelsessituationen ud over, at gennemsnitstallene er for høje, er dem, der er ledige i meget lang tid. Det, vi derfor skal interessere os for, er, på hvilke tidspunkter af folks ledighedsperiode vi skal sætte ind. Det er ikke bare et spørgsmål om 30.000 mere eller mindre i beskæftigelse. Det er at betragte hele systemet betydelig mere dynamisk, så kan vi få en helt anden og realistisk diskussion om hele udviklingen på beskæftigelsesområdet.

Jeg vil gerne medgive, at vi tog et medansvar i 1970erne og også i begyndelsen af 1980erne for den politik, der blev ført. Men jeg vil også godt sige, at det gik i stigende grad op for os, at det ikke hjalp med alle de særforanstaltninger. Det var ikke det, der skulle til. Det var en anden måde at betragte tingene på. Det var at prøve på at vende kurverne i den rigtige retning. Det var også derfor, vi i 1982 som en helt afgørende forudsætning havde, at der skulle føres en stram indkomstpolitik, simpelt hen fordi vi ikke tror på særforanstaltninger. Det, det handler om, er, at der er 600.000-700.000, der passerer arbejdsløshedssystemet om året, og derfor er det afgørende for os også her at fastholde udviklingen og ikke gå tilbage til først det ene, så det andet og utallige forlig måned for måned, sådan som vi oplevede det i 1970erne.

[Lone Dybkjær]

Fru Lilli Gyldenkilde siger, at man kun kan få noget at vide om de 1,5 pct. indtil 1987. Vi må sige – og jeg siger det nu, fordi det hænger sammen med beskæftigelsen – at vi ikke har bundet os længere end til 1987, og så må vi finde ud af, hvad vi gør til den tid, også hvad angår finansiering af tingene.

Når vi er gået ind i dette, er det, fordi vi ønsker på nuværende tidspunkt at give et helt ekstraordinært bidrag til at holde omkostningerne nede, sådan at vi kan få mere gang i beskæftigelsen. Det var hovedmotivet for os, da vi diskuterede disse ting.

Vi må naturligvis vurdere resultatet af dette, vi må se, hvordan det virker: lykkes det for os at holde omkostningerne nede, eller lykkes det os ikke? Det er klart, at vi må se arbejdsgiverbidraget på de 1,5 pct. af lønsummen i den sammenhæng. Det mener jeg det vil være naturligt at gøre engang i løbet af efteråret 1986.

Mange af deputationerne har talt om arbejdstidsnedsættelsen og har også sagt, at den ikke giver et bidrag til øget beskæftigelse. Jeg vil godt medgive, at den ikke giver noget stort bidrag til beskæftigelsen. Vi har haft mange interessante variationer af den arbejdstidsnedsættelse: 12 minutter om dagen eller 11 sekunder i timen, og hvad man nu har kunnet få det til, og det er selvfølgelig én måde at se det på. Vi har også haft deputationer, der sagde, at de hellere ville have ingenting end kun en time. De ville have 40 timer eller 35 timer. De kunne overhovedet ikke gå ind for, at man skulle sætte arbejdstiden langsomt ned.

Jeg vil godt sige, at dette for os er en begyndelse. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at arbejdstiden vil gå ned som følge af den teknologiske udvikling. Det er der ingen som helst tvivl om, og så må man tage nogle små skridt. Jeg tror ikke på, at det er forsvarligt rent beskæftigelsesmæssigt at sætte arbejdstiden ned fra 40 til 35 timer på én gang. Man skal se den ene time som en begyndelse, og jeg synes også, at man, når man tilrettelægger det – og det er jo i vidt omfang overladt til parterne selv – skal se det som en begyndelse. Der er altså ikke tale om en lille week-endforlængelse eller noget tilsvarende. Dette er begyndelsen til, at arbejdstiden mere varigt kommer ned på et lavere niveau.

Om lærlingene, som vi jo har haft en diskussion om i udvalget, vil jeg godt sige, at

det, der er vores målsætning med lærlingene og deres lønudvikling, er, at alle lærlinge får 2 pct. i år og 1½ pct. næste år. Jeg tror ikke, vi på nuværende tidspunkt har nået den optimale tekniske udformning af forslaget, og derfor mener jeg, der er grund til at vurdere det igen. Derfor skal jeg allerede nu spørge, om vi kan få fornyet udvalgsbehandling efter andenbehandlingen af disse forslag. Så må vi se, om det fører til ændringsforslag.

Jeg skal til sidst sige vedrørende forslaget om sygesikringen, fordi hr. Svend Auken mente, at det forslag ville koste det offentlige mere, at jeg tror, hr. Svend Auken ikke rigtig har fået læst ændringsforslaget. Der kom under udvalgsarbejdet et ændringsforslag, således at de ting, hr. Svend Auken påpegede, faktisk er bragt på plads.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu talte fru Lone Dybkjær så smukt om retfærdighed og uretfærdighed og om, hvor svært det er at være retfærdig, og i virkeligheden laver vi mange ting herinde, der ikke er retfærdige. Når man nu bekymrer sig så meget om uretfærdighed og retfærdighed, vil jeg hive minimallønsområdet frem, hvor man får 2, henholdsvis 1,5 pct. som en overgrænse, som de enkelte overenskomstområder så selv hvert eneste ét skal forhandle sig frem til.

Fru Lone Dybkjær ved godt – det er jeg 100 pct. overbevist om – at de kvinder, der arbejder inden for butiksområdet, de kvinder, der arbejder inden for hotel- og restaurationsområdet, de kvinder, der arbejder inden for Kvindeligt Arbejderforbunds område, i de forhandlinger ikke vil stå så stærkt, at de vil få en bønne. Det vil sige, at mange af de kvinder, der i dag får 49 kr. 50 øre i timen, intet får. Det er en oplagt uretfærdighed, og man kunne meget, meget let have gjort noget for i alle tilfælde at gøre denne lille ting i regeringsindgrebet mere retfærdig, når man nu på radikal vis bekymrer sig så meget om, hvad der er retfærdigt og uretfærdigt. Sådan er det altså.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

[Lone Dybkjær]

Nu var det i en lidt anden sammenhæng, jeg snakkede om retfærdighed, men lad det nu være.

Jeg sagde bare, at jeg mener ikke, det kan nytte noget, at vi tror, at alt bliver perfekt og retfærdigt, når vi laver noget. Der vil næsten altid være noget, hvorom vi siger: det er kedeligt, at vi ikke kunne gøre det lidt bedre. Det er ikke ensbetydende med, at man altid kan rette tingene op.

Lad mig sige om det med kvinderne, at det jo er et valg. Det, vi har valgt, er altså at acceptere, at der bliver sat en pulje af, og at vi ikke blander os i, hvordan den forhandles på plads. Det kan man diskutere. Det kan godt være, at man skulle være gået ind og have gjort noget dér, men det mente vi ville være endnu værre. Jeg kan også godt forestille mig, hvad argumentationen imod, hvis vi havde gjort det, havde været.

Det afgørende er, at vi oplever det som meget forkert, hvis vi havde fastholdt en udvikling med et stigende underskud på statsfinanserne. Det mener vi virkelig er uretfærdigt, for hvem er det rent faktisk, der har råd til at benytte sig af den udvikling? Hvem er det, der har råd til at købe statsobligationer? Det er jo ikke de svageste grupper i samfundet; det er ikke de arbejdsløse, det er ikke lavtlønsgrupperne. Derfor er det ikke udtryk for en højere retfærdighed, at man har et meget stort statsunderskud på finanserne. Tværtimod kan det meget vel føre til en meget stor uretfærdighed. Vores udgangspunkt er, med den udvikling, vi har set, at det ville føre til større og større uretfærdigheder.

Vi tror, at den eneste vej frem er, at der som en nødvendig – ikke tilstrækkelig – forudsætning føres en stram indkomstpøolitik. Det er det første skridt, der skal tages. Der skal også tages andre skridt – skattereform og alt muligt andet skal vi nok høre om senere hen – men for os er det altså en nødvendig forudsætning – ikke tilstrækkelig, men absolut nødvendig.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Desværre er det ikke sådan, at søstersolidariteten rækker til de tre kvinder, der sidder i arbejdsmarkedsudvalget. Gjorde den det, kunne dette være lykkedes.

Lad nu være med at tale om den højere uretfærdighed, for den er der masser af. Her har vi taget nogle små uretfærdigheder op. Midt i al det jammerlige, der sker, tager vi nogle få ting op og siger: dette er rystende. Kan vi da ikke få kigget på det? Men nixenbixen, der kan ikke kigges på noget, for når tingene ikke er retfærdige, skal vi ikke sidde og file med alt det småpøjat.

Det drejer sig om kvinder med 49 kr. 50 øre i timen. Det er ikke småpøjat for dem, om vi sikrede dem en lønforhøjelse. Det er det, det radikale venstre ikke vil være med til. Det er fuldstændig rigtigt, som fru Lone Dybkjær står her og siger: det drejer sig om et valg. Og det radikale venstre valgte altså i denne sag, ligesom det gør i alle andre sager.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Fru Lone Dybkjær sagde, at man havde valgt at give en pulje, og så var det ligesom underforstået, at det nok var mændene i fagbevægelsen, der valgte at være usolidariske med kvinderne. Det er de såmænd tit, men det er ikke det, det handler om i denne situation. Det, det handler om i denne situation, er, at man ikke forhandler overenskomst med de samme. Kvinderne inden for HK-området, inden for butiksområdet forhandler overenskomst med en helt anden modpart end de mænd, som er inden for f.eks. Jern og Metal. Det er det, det handler om.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Fru Lone Dybkjær sagde, at det ikke er udtryk for nogen højere retfærdighed at have et kasseunderskud. Det er fuldstændig korrekt, at det ikke er udtryk for nogen højere retfærdighed. Det er dybt asocialt, det ved vi alle sammen. Men hvordan har det radikale venstre så forholdt sig til det problem op gennem 1970'erne og starten af 1980'erne?

Hver eneste gang vi har forsøgt at komme igennem med nogle ændringer af skattelovgivningen, som for det første kunne gøre et indhug i det evigt stigende kasseunderskud, som de radikale hver gang lagde stemmer til, når der skulle udstedes statsobligationer, og for det andet ville give en mere rimelig fordeling af skattebyrderne i dette land, har vi

[Anne Grete Holmsgård]

hamret hovedet ind i den væg, der hed, at det radikale venstre ikke ville være med. Det var hver eneste gang årsag til, at det var fuldstændig umuligt at få lavet i det mindste nogle små omflytninger på disse områder.

Den eneste gang, hvor vi nærmede os det, var i 1980, hvor man var ved at lave en omlægning af rentefradraget. Der var skrevet under på det af venstresocialisterne, af socialistisk folkeparti, af socialdemokratiet og af de radikale – men hvad skete der? Der skete det berømmelige, at hr. Bernhard Baunsgaard på vegne af de radikale sprang fra hele dynen.

Vi ved alle sammen, hele vejen rundt i folketinget, hvor beklageligt det end kan være, at det hver gang er de radikale, der har forhindret, at man har kunnet gøre noget ved de ting på et socialt retfærdigt grundlag.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Af hensyn til det historiske vil jeg sige, at strengt taget var det en socialdemokratisk boligminister, der satte skred i hele den udvikling. I øvrigt vil jeg af mange gode grunde ikke gå ind i nogen skattediskussion her og nu. Jeg tror, at den vil komme i fuldt omfang senere hen.

Det eneste, jeg vil komme med en kommentar til, er organisationernes rolle i denne sag. Spørgsmålet er, hvor meget vi skal gribe ind her i detaljer? Det er det, der er valget. Vi har altså valgt at gøre noget på lærlingeområdet, som jeg sagde. Jeg tror ikke engang, vi er færdige med det, men vi har altså holdt os til denne gruppe.

Man kunne godt have overvejet – det er noget, der har været inde i vores overvejelser – om man skulle kigge på de lavestlønnede. Det er jo ikke kun kvinderne. Vi kunne ikke lave en »lex kvinder«, men en »lex lavestlønnede«. Det er jeg helt enig i. Der er tale om et valg, og vi følte, at vi dér i for høj grad ville gå ind på organisationernes område. Det er noget, vi har afvejet.

Vi har diskuteret, om det ville være mere rimeligt, hvis vi tog det med, men det fandt vi altså ikke. I forvejen var der, som jeg sagde, mange problemer i dette indgreb, fordi der ikke forelå noget, man kunne gå ud fra; det var en ekstraordinær situation. Vi følte altså, at vi ville gøre det videre forløb endnu

mere vanskeligt, hvis vi gik endnu mere ind i det, end vi allerede har gjort. Det er et valg, det indrømmer jeg gerne, og vi valgte altså, som det fremgår af betænkningen.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg skal indledningsvis sige noget om lovforslag nr. L 207 og derefter gå direkte over til lovforslag nr. L 206 om forlængelse af overenskomsterne.

Nr. L 207 nedbringer arbejdsgivernes bidrag bl.a. til arbejdsmarkedsuddannelserne ved, at de får et tilskud på 2.150 kr. om året. Det er vi selvfølgelig imod, ikke mindst fordi dette beløb skal finansieres på anden vis. I første omgang fremskaffer man provenuet gennem en forhøjelse af selskabsbeskatningsprocenten fra 40 til 50. Men det gælder kun for 2 år. Derefter skal provenuet skaffes på anden vis. Og hvordan skal det det? Ja, det bliver vel gennem offentlige nedskæringer, øgede afgifter eller skatteforhøjelser. På den måde vil der blive tale om, at lønarbejderne selv i løbet af 2 år skal bære udgifterne til den lettelse, arbejdsgiverne får allerede fra 1985. Det er vi selvfølgelig imod.

Vedrørende nr. L 206 vil jeg starte med at pointere – det kan jeg simpelt hen ikke gøre for tit – at VS er imod regeringsindgreb i overenskomsterne. Det strider direkte imod lønarbejdernes mest fundamentale rettighed: retten til at nægte at arbejde på bestemte arbejdsvilkår, og det indebærer som en konsekvens en indskrænkning af aktionsretten.

VS er ikke gået ind med ændringsforslag til noget, vi ikke vil røre ved med en ildtang. Vi mener, at socialdemokraternes ændringsforslag er paradeforslag, men vi vil da stemme for dem, for 4 pct. er da bedre end 2 pct. Selvfølgelig er det det.

Da jeg vågnede tidligt fredag morgen – vi skulle jo være i arbejdsmarkedsudvalget allerede kl. 7, efter at vi havde siddet der til kl. 4 om natten – og kiggede ud ad vinduet, virkede det faktisk, som om vejrguderne af al magt forsøgte at forhindre regeringspartierne i at få dette igennem. Vejret blev nu relativt hurtigt noget bedre. Jeg håber ikke, at arbejdspladserne lige så hurtigt falder til patten og finder sig i det indgreb, men at den mobilisering, der er i gang, fortsættes og udvides, så regeringsindgrebet, der formelt bliver vedtaget i folketinget i dag, aldrig nogen sinde

[Elisabeth Bruun Olesen]

kommer til at fungere reelt, men at det bliver fejlet af bordet af de aktiviteter, der foregår uden for denne sal.

Vi har i arbejdsmarkedsudvalget mødt i stribevis af folk, der siger, at normalt er de meget besindige mennesker, men nu er det bare for meget, nu er målet fuldt. Aldrig har så mange såkaldt besindige mennesker rent faktisk gjort noget. F.eks. i centraladministrationen nedlagde man arbejdet.

Dansk Arbejdsgiverforening har hele tiden vidst, at de havde regeringen i baghånden til at gennemføre en løsning på deres betingelser. Inden for det offentlige område er forhandlingerne reelt aldrig startet. De har end ikke haft et skin af forhandlinger over sig. Alle har vidst, at det var det rene og skære bluff, og at tiden bare skulle gå, forhales, indtil regeringens indgrebet kom.

Der er en god gammel sang, der handler om kvinderne på Fyn og Sjælland og i Jylland og alle andre steder. Jeg kan ikke synge, så det skal jeg skåne folketingsmedlemmerne for.

150.000 mennesker demonstrerede i går i København imod regeringen, og også i provinsen var der fuld gang i det. 1.000 aktionerede f.eks. i Århus, og de gav et klart signal til arbejdsministeren om, at dette regeringsindgreb måtte blive aprilsnar. Der var demonstrationer i Svendborg, Horsens, Vejle, Frederikshavn og Skive. Der var privatansatte, der var offentligt ansatte. Der var enighed om, at man ikke vil finde sig i at blive lagt i regeringens spændetroje.

Jeg beder arbejderne i alle de byer, jeg ikke har fået nævnt her, om undskyldning, men jeg må jo gå videre.

Faktisk ser det hele endnu værre ud, end man måske skulle tro. Måske er der nogle på det private arbejdsmarked, der går og tror, at de får de 2 pct. og de 1½ pct., vi har snakket om, men det gør de ikke nødvendigvis. De 2 pct. og 1½ pct. er en overgrænse i denne periode. Det handler om det maksimale, de kan få, det maksimale, der må gives.

Som vi har været inde på det, skal man på de forskellige overenskomstområder selv forhandle sig frem til de procenter, og så behøver man ikke at være professor for at forstå, at det er de svageste, der kommer i klemme, sådan som fru Lone Dybkjær også har bekræftet det. Fru Lone Dybkjær har også bekræftet, at man har valgt at gøre det, altså et

bevidst valg, der svækker mange kvindeområder. Kvinderne inden for butiksområdet, inden for hotel- og restaurationsområdet og inden for Kvindeligt Arbejderforbunds område kan meget vel ende med overhovedet ingenting at få, fordi de står i en meget svag forhandlingsposition.

Jeg har gentaget det her, fordi jeg synes, det er så vigtigt, at alle ved, at det er det, det handler om. Regeringen er oven i købet gået så vidt, at organisationerne end ikke har mulighed for at forhandle de specielle spørgsmål.

Går vi over til det offentlige område, lægges der 1,75 pct. og 1,25 pct. på satserne, men også her vil de 0,5 pct., der skal bruges til opfyldelse af de specielle spørgsmål, med usvigelig sikkerhed komme dem, der har mest brug for dem, mindst til gode. Finansministeren har bekræftet, at man under forhandlingerne med KTU og TFU har haft inde i billedet, at en mindre del af de 0,5 pct. skulle gå til chefernes højere lønninger, mens en større del skulle gå til specielle grupper, f.eks. EDB-folk. Igen bliver der meget lidt til overs til de grupper, der har mest brug for det, når de paritetisk sammensatte nævn har været i gang.

Det er også parterne i de paritetiske nævn, der skal drøfte, hvilke omklassificeringer der er ønskelige for at fastholde og rekruttere bestemte former for arbejdskraft. I aviserne har vi kunnet læse utrolig meget om, at det offentlige mangler ingeniører, for dem lønner man alt for dårligt, som om en stor del ikke skulle gå til grupper af den art. For at der ikke skal være nogen tvivl om det, vil jeg pointere, at jeg ikke har noget imod, at ingeniører får en ordentlig løn, selvfølgelig har jeg ikke det. Men jeg har noget imod, at det foregår inden for 0,5 pct.s rammen alt i alt, og at der vil blive taget meget fra de lavestlønnede grupper.

Som en grotesk rosin i pølseenden har vi fået et svar i arbejdsmarkedsudvalget, der klart og tydeligt siger, at forhøjelse af ydelser for f.eks. tjeneste på lørdage, søndage og helligdage også skal ligge inden for den 0,5 pct.s ramme, som er afsat til de specielle spørgsmål.

Det er altså helt uantageligt og uanstændigt og også uigennemtænkt. Jeg vil bruge så stærke ord som, at meget af det er en omgang sjusk og sjask.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Vi har også fået bekræftet af en af ordførerne for de borgerlige partier, at man ikke ved så meget om det, og det bærer det også præg af.

Så vil jeg gå over til at omtale arbejdstiden. Nedsættelsen har fået en udformning, der svarer til $\frac{1}{40}$ af det oprindelige krav. Den er 1 time pr. uge i et kvartal. Kravene fra arbejdspladserne var 5 timer pr. uge i 8 kvarterer, eller sagt på en anden måde: vi har fået $1\frac{1}{2}$ minut pr. dag i hele overenskomstområdet. Og hvor forsvandt den fulde løn- og personalekompensation hen? Inden for det offentlige kommer der en form for personalekompensation, men vi har fået at vide, at generelt er der en overgrænse på $\frac{2}{3}$, og at mange områder stort set ikke vil få noget. Så det var det, der røg.

Der er en kvindepolitisk ting, jeg vil hive frem. Udformningen af arbejdstidsnedsættelsen, som jo altså kommer, når overenskomstperioden næsten er forbi, vil med meget stor sandsynlighed blive praktiseret som en daglig arbejdstidsnedsættelse om fredagen. Kvindepolitisk aktive i kvindebevægelsen og i fagbevægelsen har med stor styrke argumenteret for, at arbejdstidsnedsættelsen skulle være en arbejdstidsnedsættelse hver dag.

Jeg vil konkludere med de ting, der står i vores betænkningens bidrag, at vi tilslutter os den vurdering, at lovforslaget vil give anledning til betydelig uro på arbejdsmarkedet, sådan som mange arbejdspladser, fagforeninger og også formanden for LO for øvrigt har givet udtryk for. Det er efter vores mening ikke blot en forudsigelse, men en direkte nødvendighed, hvis dette lovforslag skal afvises. Når det bliver vedtaget, må det simpelt hen ignoreres, og de aktiviteter og de strejker, der er i gang, må fortsætte, indtil loven også formelt er sat ud af kraft. At noget sådant tillige nok vil indebære, at regeringen går af, betragter vi som en yderligere fordel.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er sådan set ikke, fordi det undrer mig, at ens ord fordrejes i rimeligt omfang her i Folketinget, men alligevel synes jeg ikke, det var nødvendigt at fordreje det på den måde, det skete her.

Det er naturligvis ikke et bevidst valg, vi har foretaget, at kvinderne ikke skal have

nogen lønfremgang. Det bevidste valg drejer sig om noget andet. Det ved fru Elisabeth Bruun Olesen. Det var et spørgsmål om, hvorvidt man, når man nu greb ind temmelig dramatisk – det har jeg også sagt det er – skulle gå meget langt ned i detaljerne med hensyn til at diktere, hvordan det skal se ud. Det har vi altså valgt at vi ikke ville.

Jeg synes i øvrigt, det er interessant, hvad fru Elisabeth Bruun Olesen siger. På en måde har der været stor tillid til organisationerne, men når det drejer sig om, at organisationerne skal vise bare den mindste smule solidaritet med de svageste hos sig selv, tiltror fru Elisabeth Bruun Olesen dem overhovedet ikke nogen solidaritet. Alt, hvad fru Elisabeth Bruun Olesen har sagt, tyder på, at organisationerne er brandsolidariske med deres lavest lønnede grupper, og det synes jeg da er interessant at konstatere. Det går også igen i spørgsmålet om den daglige arbejdstid. Vi har haft mange deputationer – og det ved fru Elisabeth Bruun Olesen udmærket, for hun har også siddet der – der har sagt, at det mest fjollede, man i en lang række sammenhænge kunne gøre, var at tage 12 minutter om dagen; det var i hvert fald ikke måden at gøre det på. Er det så ikke temmelig rimeligt at sige til organisationerne: det må I så klare af, men vær nu søde at notere, at dette altså er en begyndelse til den nedsatte arbejdstid? Det er i hvert fald mit bud på det.

Det er en begyndelse til den nedsatte arbejdstid, og derfor er der ikke tale om weekendforlængelse. Jeg synes godt, man kunne have så megen tillid til organisationerne, at man kunne regne med, at de gjorde dette her nogenlunde fornuftigt og altså derigennem også tilgodeså deres egne medlemmers interesser. Det synes jeg i hvert fald der er en vis logik i.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Fru Lone Dybkjær snakkede om 12 minutter om dagen. Det er klart, at ingen vil vælge at følge kvindebevægelsens krav om en nedsættelse af den daglige arbejdstid hver dag, når resultatet er, at det er 1 time, man skal fordele på 5 dage. Det ville blive 12 minutter om dagen, og det ville i alle tilfælde helt 100 pct. betyde, at man bare skulle pukke det mere. Det er der slet ingen tvivl om.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Hvad gør man så, lægger man 1 time om mandagen, tirsdagen, onsdagen, torsdagen eller fredagen, eller hvad gør man? Jeg tror, at mange vil vælge fredagen, fordi folk ret logisk tænker: hvad hjælper det, at man får en time tidligere fri om mandagen? Folk vil så sige: vi kunne ikke få det, ja men så kan vi måske gå lidt tidligere hjem om fredagen. Det tror jeg ikke man kan argumentere sig væk fra, og det vil også betyde, at mange vil synes, at de så har bedre tid til at købe ind og den slags og kan få lidt mere ud af en forlænget weekend.

Det er ikke det, der måske i sig selv her og nu er det største problem. Det største problem er, at man starter en arbejdstidsnedsættelse på den måde og på det tidspunkt, man gør det, samtidig med at fru Lone Dybkjær siger, at det er en begyndende arbejdstidsnedsættelse. Man må kalde mig Mads, hvis argumentationen om, at arbejdstidsnedsættelsen er startet med 1 time, ikke i de næste overenskomstforhandlinger vil blive taget til indtægt for en legitimering af, at nu har vi lige fået en arbejdstidsnedsættelse, så nu kan man da ikke få én igen, så meget kan man ikke kræve. Det er jo med knivskarp præcision, man har lagt den så sent i overenskomstforløbet, at alt, hvad man har fået af arbejdstidsforkortelse, er 13 timer på 2 år. Det er det, det drejer sig om.

Hvad angår spørgsmålet om at være solidariske eller ej, er pointen jo, som jeg forsøgte at sige, at kvinderne inden for HK-området forhandler med én overenskomstpart, og mændene inden for metalområdet eller byggefagene forhandler med en anden, og det er derfor, at kvinderne, der arbejder inden for f.eks. HK-området, ikke kan få noget ud af det. Nu mener jeg for øvrigt ikke, at solidaritet betyder, at man skal holde igen inden for de lønrammer, som regeringen har lagt. Jeg synes, det er en utrolig usolidarisk måde overhovedet at lave det hele på. Jeg mener for øvrigt slet ikke, at regeringen skulle blande sig i overenskomsterne.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg synes, det er rørende at høre fru Lone Dybkjær stå her og tale om, at man bevidst har valgt ikke at blande sig i alle detaljer, når hele indgrebet er udformet, så det ude-

lukkende består af detaljer. Det er jo detaljer at komme her med en arbejdstidsnedsættelse, der, hvis vi deler den over hele overenskomstperioden, svarer til 1½ minut om dagen, og det er jo detaljer at komme med halve procenter i forskellige sammenhænge, 1½ pct. i andre sammenhænge. Hele indgrebet består faktisk af detaljer for lønarbejderne, og selv inden for disse små detaljer kan der så opstå de problemer, som fru Elisabeth Bruun Olesen har nævnt.

Men man har allerede fra starten lagt sig fast på, at det er detaljer alt sammen, og så skal man ikke komme her og gøre en dyd ud af, at man ikke har villet gå så langt ned i detaljerne. Nej, det, som man har valgt og politisk har valgt fra det radikale venstres side, er, at man ud over dette indgreb med alle de konsekvenser, det fører til, også har sikret sig, at det bliver gennemført ud fra del og hersk-princippet, altså at lønarbejderne bagefter kan komme op at slås med hinanden. Det er selvfølgelig en sidegevinst, der er uhyggelig vigtigt for både regeringen og det radikale venstre, men det er den, man har valgt.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg havde nu ellers indtrykket af, at VS ikke ligefrem betragtede dette her indgreb som en detalje, men dér kan jeg jo have taget fejl.

Ellers ville jeg blot sige, at jeg ikke kan se, hvorfor arbejdstiden ikke skulle komme ind næste gang. Fru Elisabeth Bruun Olesen ved jo udmærket, hvilke betragtninger der har gjort sig gældende også i forbindelse med at fastlægge arbejdstiden. Det er sket ud fra det udgangspunkt, at det er en snæver lønramme, og så var det altså det, der kunne gøres inden for den lønramme. Men jeg kan ikke se, at arbejdstiden ikke kan komme ind næste gang. Det må jo afhænge af hele udviklingen. Jeg tror, at arbejdstiden er på vej ned, det tror jeg den teknologiske udvikling tilsiger. Jeg tror bare, man skal tage det skridt for skridt, for ellers vil man få skabt for mange flaskehalse.

Så vil jeg sige, at med hensyn til indkøb synes jeg, at præcis fredagen er den mest fjollede dag at forkorte arbejdstiden på, hvis man endelig skal forkorte den. Det er den

[Lone Dybkjær]

eneste dag, hvor man har en vis chance for at få købt ind, så jeg ville sådan set foreslå onsdag, hvis jeg endelig skulle komme med et bud.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Naturligvis er indgrebet i sig selv ikke nogen detalje, men de smuler, der er overladt til lønarbejderne i indgrebet, er detaljer, og hvis de samtidig skal forsøge at vurdere dem i forhold til den prisudvikling, som vi kan imødesee i de kommende år, så er det endda detaljer, der har negativt fortegn.

Kofod-Svendsen (KrF):

Når man skal kommentere lovforslagene nr. L 206 og nr. L 207, mener jeg, det er væsentligt, at de bliver sat ind i den rigtige sammenhæng. Og hvad er den rigtige sammenhæng at sætte disse lovforslag ind i? Jo, det er de økonomiske og beskæftigelsesmæssige problemer, som denne regering blev stillet over for, da den tiltrådte, og som den lige siden har arbejdet intenst på at fjerne: en stor og stadig voksende gæld til udlandet, en voksende arbejdsløshed og et stigende under-skud på statsfinanserne.

Hvad er der så sket med arbejdsløsheden under denne regering? Sammenligner vi mellem denne regering og de tidligere socialdemokratiske regeringer, var situationen tidligere den, at arbejdsløsheden steg og steg år efter år. Nu er situationen den, at arbejdsløsheden ikke stiger mere, og der er betydelig flere i beskæftigelse nu end bare for få år siden.

Endnu en ting er væsentlig at understrege her, nemlig at denne merbeskæftigelse er sket i den private sektor. Det var jo ikke så vanskeligt at skabe flere arbejdspladser i den offentlige sektor, når der så skete en drastisk tilbagegang i beskæftigelsen i den private sektor. Men nu har man magtet at vende udviklingen, så der sidste år blev skabt over 60.000 arbejdspladser i den private sektor, samtidig med at man stort set nulstillede den offentlige sektor.

Det er denne glædelige og positive udvikling, der skal fortsætte ikke blot for at bringe flere i arbejde, men også for at få bugt med den store gæld til udlandet og for yderligere at mindske underskuddet på statsfinanserne.

Hovedmedicinen er derfor en fortsat stram indkomspolitik. Det er ikke noget, kristeligt folkeparti blot siger ved denne lejlighed, blot sagde for et år siden eller under sidste valgkamp. Det er noget, vi har sagt gennem en årrække, og vi er overordentlig glade for og tilfredse med, at der nu er en voksende forståelse for betydningen af en indkomspolitik, som ikke blot skal vare en kort tid, men over en længere periode.

Vi kan ikke med et snuptag nedbringe arbejdsløsheden dramatisk. Vi kan ikke med et snuptag fjerne gælden til udlandet eller gælden på de indenlandske statsfinanser. Der er brug for et langt, sejt tag, og det er netop som led i denne langsigtede løsning, man skal se de to lovforslag nr. L 206 og nr. L 207. Her er der virkelig ydet konstruktive bidrag til at løse alle de tre problemer, som regeringen var stillet over for, da den tiltrådte. En stram indkomspolitik betyder jo netop, at vi, der er i arbejde, er tilbageholdende med vore lønkrav, vore indkomstkra- v, for på den måde at sætte ledige hænder i arbejde.

Så har jeg med interesse læst det socialdemokratiske betænkingsbidrag til lovforslag nr. L 206, og jeg har også siddet og lyttet intenst til hr. Svend Aukens ordførertale. Der var jo det samme indhold i betænkingsbidraget og i ordførertalen, og hr. Svend Aukens svingede sig også op til en vis moralsk indignation i sin tale. Men hvad var indholdet af de mange ord? En række floskler. »Udemokratisk«, »uretfærdigt«, »ubehjælp-somt«, »man tromlede frem« osv. Men var der et realistisk, konstruktivt politisk bud på, hvordan man nedbringer arbejdsløsheden, hvordan man fjerner gælden til udlandet og den indenlandske gæld? Da blev hr. Svend Aukens påfaldende tavs.

Jeg kan ikke konkludere andet end, at det eneste realistiske bud på at nedbringe arbejdsløsheden, fjerne gælden til udlandet og gælden på statens finanser er det, regeringen har spillet ud med. Det, vi har hørt i dag, bekræfter, at der ikke findes et reelt alternativ til det, denne regering har lagt frem.

Dohrmann (FP):

I en hel uge har landet nu været ramt af en konflikt. Milliarder af kroner er forsvundet op i den blå luft til glæde for ingen, men til skade for alle. Mange, først og fremmest

[Dohrmann]

ældre og syge, har lidt afsavn, ja, selv sygehusene har været ramt af konflikt. Spørgsmålet skal derfor stilles igen: hvorfor greb regeringen ikke omgående ind, da konflikten var en kendsgerning, da forhandlingerne brød sammen? Det var jo ikke nogen overraskelse. Alle vidste, hvad vej det bar.

Derfor må det med rette spørges, om regeringen virkelig har ønsket denne konflikt, for at den rent taktisk igen kunne fremstille sig selv som den store redningsmand, som nu skal sørge for, at der bliver sat gang i det hele igen. Det er trist, hvis det er tilfældet, at også regeringspartierne spekulerer mere i taktik.

Der kunne udmærket have været foretaget et indgreb allerede i sidste weekend, således at overenskomsterne var blevet fastlagt sidste søndag. Det ville regeringen ikke, og derfor er regeringen faktisk ansvarlig for, at vi har oplevet den konflikt, som nu har raset den sidste uge.

Men nu havde regeringen så rigtig god tid til at tænke sig om, og den kom med sin plan. Den blev fremlagt her i folketinget, ja, den nåede vel ikke engang at komme herved, før socialdemokratiet under stor dramatik indkaldte til et pressemøde og præsenterede det, de kaldte deres helhedsløsning. Den fik ganske vist et meget flot navn, noget i retning af »Den solidariske vej«, men lad mig sige om de to planer, dels regeringens, dels den, socialdemokraterne har gjort sig til talsmand for, at de jo egentlig ikke er forskellige. Ja, der er nogle mindre punkter, hvor man sådan ligesom lægger lidt afstand til hinanden, men i realiteten går de ud på nøjagtig det samme, nemlig at stjæle endnu flere penge op af lommen på folk og få nogle flere skatter ind.

Den ene plan er ikke bedre end den anden, og den plan, regeringen nu sandsynligvis har et flertal for i dag, er jo en direkte afskrift af gamle socialdemokratiske indgreb, der har været foretaget her i folketinget. Hele den dramatik, man her igen forsøger at skabe med, at regeringspartierne og socialdemokraterne er de to store modpoler i dansk politik, passer derfor ikke; man vil det samme.

Lad os da være helt ærlige: det indgreb, der nu foretages, vil ikke, som hr. Gammelgaard skriver i aviserne, være ensbetydende med, at lønmodtagerne beholder deres real-løn. Reallønnen vil blive udhulet. Den bliver

først og fremmest udhulet gennem skattestigninger, den bliver udhulet gennem stigende varepriser, den bliver udhulet gennem en masse stigninger på huslejeområdet, lejeværdi af egen bolig, og sidst, men ikke mindst bliver den udhulet ved det røveri – det er oven i købet et meget pænt udtryk at bruge, røveri – som man nok så flot kalder tvungen opsparing.

Tvungen opsparing uden rente, og penge skal udbetales i 1991, 1992 og 1993. Uden rente, med en stigende inflation, det er røveri, ikke andet, det har ikke en pind med opsparing at gøre. Derfor kunne man lige så godt være gået ud og have bedt folk om at få de penge indbetalt til statskassen, for de er som sagt kun at betragte som noget, man selvfølgelig bliver tvunget til at betale, men som man aldrig nogen sinde skal regne med at få igen, uanset hvad man laver.

Jeg sagde ved lovforslagenes første behandling, hvad vi mente om hele pakken. Det var ingen ros. Selskabsskatteforhøjelserne på 25 pct. er en direkte afgift på produktion og vil selvfølgelig være ensbetydende med, at danske varer bliver dyrere at producere, det vil igen være ensbetydende med, at flere bliver arbejdsløse. Det vil selvfølgelig også betyde, at vi må undvære de valutakroner, som vi har så fortvivlende hårdt brug for for at få tilbagebetalt noget af den gæld, som regeringen fortsat stifter. Derfor er dette her fantasiløst, og det er faktisk at betegne som flovt for regeringen. Det er det første virkelige svendestykke, regeringen skal præstere her i folketinget, og så kommer den med sådan noget!

Der er sandsynligvis et flertal for langt, langt de fleste af forslagene, men jeg vil godt slutte med at sige: der er ingen tvivl om, at folketinget består af 179 fuldgyldige medlemmer, som naturligvis alle har stemmeret i henhold til grundloven. Nu har Grønland og Færøerne fået deres hjemmestyre. Vi står over for nogle skatteforhøjelser, som udelukkende rammer den danske befolkning, bunden opsparing, og hvad man ellers kalder det. Jeg vil godt opfordre de nordatlantiske medlemmer til at tænke sig meget grundigt om, inden de eventuelt leverer det flertal, der skal pålægge den danske befolkning øgede skatter og afgifter. Jeg vil godt gentage, at der ingen tvivl er om, at de har fuldgyldig ret til at stemme som alle vi andre. Men Grøn-

[Dohrmann]

land og Færøerne er undtaget fra disse lovbestemmelser, og derfor synes jeg, at det ville være dejligt, hvis vi skulle opleve, at de nordatlantiske medlemmer erklærede, at de ikke ville stemme vedrørende direkte skatteforhøjelser, som kun gælder den danske befolkning.

Maisted (FD):

Jeg vil da godt hjælpe hr. Dohrmann med at afdramatisere disse afstemninger. Det er hverken udenomsparlamentariske kræfter eller andre, der skal bestemme, hvad der vedtages her i det danske folketing, og derfor kunne jeg aldrig drømme om at være med til at afgive stemmer, der kunne føre disse uparlamentariske kræfter til magten her i Danmark. Det siger jeg for en ordens skyld, så hvis regeringspartierne og det radikale venstre skulle komme til at mangle en stemme, så er det klart, at jeg ikke undlader at stemme, så stemmer jeg for.

Flertallet af Danmarks lønmodtagere – og vi har jo 85 pct. lønmodtagere her i landet – føler sig ganske givet tvunget til at være medlem af LO, men det er altså ikke det samme som, at disse lønmodtagere deponerer hjernen hos LO. Enhver kan jo sige sig selv, at der klart var tale om tvang, når regeringen skulle gribe ind, og begge forhandlingsparter ønskede det jo. Georg Poulsen gjorde det tydeligt og klart, når han lod de syge og de ældre i Ålborg fryse, så han var helt stensikker på, at der ville komme et regeringsindgreb, og med en god undskyldning. Først og fremmest er han jo repræsentant for de stærke lønmodtagergrupper, netop dem, som hr. Lenger sagde ville sørge for at få fordele ud af en hvilken som helst overenskomst, der blev truffet i dette land.

Endelig ved enhver lønmodtager også, at havde det været socialdemokratiet, der havde været ved magten, så var de jo også blevet tvunget til at gribe ind, og det hænger selvfølgelig sammen med hele samfundsstrukturen. Vi har en formynderstat, og denne formynderstat levner overhovedet ikke plads til frie forhandlinger i dette samfund. Så længe vi har en samlet gæld på over 500 mia. kr. og arbejdsløshedstal på omkring 280.000, levnes der overhovedet ikke plads til nogen form for frie forhandlinger. Enhver lønmodtager ved nemlig udmærket godt, at hvis han skul-

le gå hen og få en lønforhøjelse, for min skyld gerne på 5 pct. eller 10 pct., så ville en hvilken som helst siddende regering gribe ind øjeblikkelig med stigende skatter og afgifter, for ellers ville der være tale om, at samfundet lynhurtigt brød sammen. Det ved enhver lønmodtager.

Jeg forstår selvfølgelig også godt, at mange føler, at deres rettigheder er trådt under fode, at man ikke har fri forhandlingsret, men man må bare gøre sig klart, at når man vælger en samfundsmodel, der bygger på formynderstaten, der bygger på en offentlig sektor med 800.000 ansatte, der bygger på, at det offentlige administrerer 2/3 af det, vi producerer her i landet, og man samtidig har disse store underskud og det høje antal arbejdsløse, så bliver der ingen frie forhandlinger på arbejdsmarkedet. Det kan ganske enkelt ikke lade sig gøre, og med den sammensætning og med den holdning, som man har her i folketinget, kan jeg i hvert fald ikke se, hvornår det overhovedet vil ske i en overskuelig fremtid.

Enhver lønmodtager ved jo også, at vi overhovedet ikke har produktionsdækning for de udgifter, det danske samfund har påtaget sig f.eks. i forbindelse med u-landsbistand, store offentlige budgetter, stigende lønninger i den offentlige sektor og et stigende antal offentligt ansatte, som også bliver konsekvensen af det her forlig, det ved enhver lønmodtager. Det ville være en illusion at gå rundt og tro, at LO-bosser og ledende socialdemokrater og SFere og VSere skulle have mulighed for at indoktrinere den danske lønmodtager med hensyn til, at de kunne løse problemerne på en anden måde end ved et indgreb. Det kan de ikke. Det er ganske enkelt umuligt, og de kan overhovedet ikke skaffe lønmodtagerne så meget som 5 øre mere i lønningsposen.

I den socialdemokratiske plan, som de har offentliggjort i deres LO-blad, vil man meget gerne give dem alle sammen 5 pct. om året i løn fordelt på den måde, at arbejdstiden blev sat ned med det halve af beløbet og så en lønfremgang; ikke et ord om, hvor mange skatter og afgifter der ville følge efter. Enhver kan jo regne ud, at de ville tabe slaget f.eks. i forhold til vesttyskerne, der har en inflation på 2–3 procent. Det ville aldrig nogen sinde være holdbart, og derfor ville de være tvunget til at gribe voldsomt ind over

[Maisted]

for lønmodtagerne, som udgør 85 pct. af den danske befolkning.

Det her er gas, det er skuespil for folket og intet andet. Indgrebet var naturbestemt på forhånd, og derfor er det selvfølgelig klart, at man ikke skal bruge lønmodtagernes tid til at prøve på at bilde dem noget andet ind.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Maisted, der er altså ingen automatik på arbejdsmarkedet, der gør, at hvis bare de stærkeste holder igen, så får de svagere. Der er ikke en lønkage af en eller anden bestemt størrelse, man sådan kan snitte ud af og give til de forskellige.

For at skære det helt ud i pap: hvis man har en stærk arbejdergruppe, som er i stand til at tilkæmpe sig løn- og arbejdsforbedringer, fordi den har været aktiv, fordi den har opbygget en faglig tradition, og den så siger: nej, nej, vores arbejdsgiver skal ikke give os disse forbedringer, for husk på, at de kvinder, der arbejder inden for fiskeindustrien i Nordjylland, er lavtlønnede, så er der jo ingen automatik, der putter pengene ned i en lille pose, binder en rød sløjfe omkring og sender den op til kvinderne i Nordjylland. Tværtimod er de svagere grupper, f.eks. HK-området, relativt bedst lønnet f.eks. inden for metalindustrien, fordi den aktivitet, som metalarbejderne udfolder, smitter af på HKerne. Det er de stærkeste og deres vilje til aktivitet, der er medvirkende til, at det også smitter af på de andre.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Ja men jeg synes da, at fru Elisabeth Bruun Olesen illustrerer det meget godt. Det drejer sig ikke om en kamp imellem arbejdsgivere, såkaldte arbejdsgivere, og lønmodtagere, det er netop en kamp imellem lønmodtagergrupperne. Det er da helt indlysende. Det danske samfund består af 85 pct. lønmodtagere, og kampen står mere mellem de lavtlønnede og så f.eks. departementscheferne end mellem arbejdstagerne og arbejdsgiverne.

Arbejdsgiverne eksisterer jo ikke i gammeldags facon, således at man har én person, der skulle udgøre arbejdsgiveren. Det er et

stort antal virksomheder, som udbetaler lønninger. Det er det, man forstår ved arbejdsgivere, og disse ledede virksomheder er jo for 90 pct.s vedkommende ledet af lønmodtagere, ganske vist højtlønnede. Men der er jo den samme kamp inden for LOs egne grænser. Der har man jo direktøren for Erhvervsfagligt Råd, og hvad pokker de nu hedder, og fagforeningsbosserne. De tjener jo også 5 gange så meget som de lavtlønnede, de har som medlemmer, og de agter bestemt ikke at afgive så meget som 5 røde ører til de lavtlønnede, det er helt stenhamrende sikkert. Deres bidrag til en faglig kamp, når der endelig er strejke, betyder jo intet for dem, intet, men for dem, der går i arbejdskamp, betyder det selvfølgelig noget. Det betyder f.eks. også noget, når specialarbejderne først får deres strejkeunderstøttelse udbetalt den 11. april.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Modsætningerne i dette samfund består nu altså mellem dem, der ejer kapitalen, og så lønarbejderne. Det er dem, der ejer F. L. Smidth, A. P. Møller osv. osv., der står i direkte modsætningsforhold – i klassekampsforhold, hvis man kan udtrykke det på den måde herinde i denne sal – til de mennesker, der arbejder de pågældende steder. Det er styrkeforholdet mellem dem, der har deres arbejdskraft at tilbyde, og dem, der køber den, der er afgørende for, hvordan resultatet bliver.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Nu kan jeg forstå, at det pludselig bliver et styrkeforhold mellem kapitalejerne og lønmodtagerne, men det er jo utrolig naivt. Hvis det virkelig er sådan, at kapitalejerne ikke mener, det kan betale sig at investere i danske virksomheder, så flytter de da ganske simpelt kapitalen, og takket være fru Elisabeth Bruun Olesens store offentlige sektor og store offentlige underskud flytter de den derover, hvor det bedst kan betale sig, dvs. de køber statsobligationer. Det er jo den fordelingspolitik, socialdemokratiet har stået for de sidste 10–15 år. Man har foræret kapitalejerne statsobligationer, hvor de både har fået

[Maisted]

skattefri kursgevinster og en høj forrentning, og så har man ladet de lavest lønnede lønmodtagere betale gildet, fordi man altså har givet dem den illusion, at en stor offentlig sektor skulle være til deres fordel. Det er et illusionsnummer, og det er utrolig naivt.

Taanquist (S):

Jeg skal sige noget om L 213 om forlængelse af overenskomster m.v. inden for den offentlige sygesikring. Jeg vil begynde med at sige, at dette lovforslag burde trækkes tilbage. Der er to grunde til, at indenrigsministeren burde trække det tilbage.

For det første er det inderlig overflødigt. De overenskomster, der indgås mellem Sygesikringens Forhandlingsudvalg og de relevante organisationer, skal under alle omstændigheder godkendes af indenrigsministeren, og så kunne ministeren jo bare lade være med at godkende overenskomster, der går ud over regeringens økonomiske mål. Ministeren siger i et svar til kommunaludvalget, at hun kan godkende eller forkaste indgåede overenskomster, men ikke ændre dem. Ja, det er jeg klar over, men mon det ikke var muligt at bibringe forhandlingsparterne en forståelse for, at hvis overenskomsterne ligger ud over regeringens snævre rammer, vil de ikke blive godkendt. Indenrigsministeren har dog imervæk selv en repræsentant i forhandlingsudvalget og, hvis jeg husker ret, netop med den begrundelse, at man ikke skulle kunne forhandle sig frem til et resultat, der var helt uacceptabelt for ministeren. Lovforslaget er altså helt unødvendigt.

Men for det andet, og det er den virkelige gode grund til at trække lovforslaget tilbage, virker det direkte imod sin hensigt i hvert fald på et enkelt område. Det har været muligt for Sygesikringens Forhandlingsudvalg gennem de sidste år at forhandle sig frem til nogle reduktioner af speciallægenes honorarer på grundlag af den teknologiske udvikling, som også har fundet sted inden for dette område, og denne mulighed, nemlig at forhandle sig til lavere honorarer, bliver nu frataget Sygesikringens Forhandlingsudvalg med dette lovforslag. Man har, som min partifælle hr. Svend Auken sagde i sit første indlæg, ikke kontaktet dem, der har kendskab til områderne, før man lavede lovforslagene, i hvert fald ikke dem, der har kendskab til

dem på teknisk plan, og her tænker jeg selvfølgelig på Sygesikringens Forhandlingsudvalg. Men så har forhandlingsudvalget til gengæld ladet høre fra sig og har gjort opmærksom på, at også dette lovforslag er uhyre amatøragtigt.

Forhandlingsudvalget gjorde opmærksom på, at forlængelsen af overenskomsterne også ville forlænge nogle bestemmelser, som skulle være udløbet efter de gældende aftaler, og, hvad der er endnu værre, forslaget ville koste sygesikringen 80 mill. kr. Det er nu ændret med de ændringsforslag, som ministeren har stillet, men det er forkert, når fru Lone Dybkjær siger, at problemet er løst med de to ændringsforslag, som indenrigsministeren har stillet. Jeg forstår godt, fru Lone Dybkjær ikke vil høre efter, for det er også pinligt, for ud over de to ændringsforslag har Sygesikringens Forhandlingsudvalg gjort opmærksom på et tredje forhold, og jeg vil godt læse op af et brev, vi har fået fra Sygesikringens Forhandlingsudvalg, efter at de to ændringsforslag var stillet. Der siger man: »Det vil sige, at forskellen mellem konsekvenser af loven og et sandsynligt forhandlingsresultat må anslås at være større end de 80 mill. kr. i overenskomstperioden.« Problemet er altså overhovedet ikke løst endnu.

Sygesikringens Forhandlingsudvalg har i tre skrivelser til kommunaludvalget gjort opmærksom på dette tredje problem og på, at de vil kunne opnå et bedre forhandlingsresultat med speciallægerne, hvis dette lovforslag ikke bliver vedtaget. Med lovforslaget svækker man forhandlingsudvalgets forhandlingsposition, og man fratager dem pressionsmuligheder over for parterne.

Jeg gentager, at da lovforslaget altså heller ikke løser nogen problemer på andre områder, burde det trækkes tilbage, fordi det under alle omstændigheder er skadeligt.

Lovforslaget er også et urimeligt indgreb i et decentralt organs arbejde og det fra den minister, der altid taler så varmt om det kommunale selvstyre, men som altid i handling gør det modsatte.

Spørgsmålet er så, om dette lovforslag er en tilfældighed, og det vil jeg egentlig også godt spørge statsministeren om. Vi har ofte påstået, at denne regering tager fra de fattige og giver til de rige, og det afviser regeringen forarget hver gang, men her har vi nu et nyt tilfælde. Her ligger et lovforslag, der kun har

[Taanquist]

ét formål: at undgå nedskæringer i honorarerne til de vel nok bedst aflagte grupper i samfundet, speciallægerne, og det samtidig med at man behandler andre lovforslag, der rammer alle andre grupper i samfundet og ikke mindst de dårligst stillede. Er det tilfældigt, hr. statsminister?

Carsten Andersen (SF):

Ved første behandling rettede SF et aggressivt angreb på regeringens overgreb på aftaler og overenskomster. Finansministeren mente, at det under udvalgsarbejdet ville vise sig, at offentligt ansatte intet belæg har for specielt at være utilfredse. I to døgn udvalgsarbejde er det dokumenteret, at overgrebet er strammere over for offentligt ansatte end over for det private arbejdsmarked. Det blev over for udvalget påvist, at offentligt ansatte ikke får fulde 3,5 pct. af lønsummen. Regeringen bruger ét udgangspunkt for de 3,5 pct. af lønsummen for det private arbejdsmarked og et andet udgangspunkt for offentligt ansatte. Bevares, det drejer sig kun om 65 mill. kr., men det viser en politisk linje fra regeringens side over for offentligt ansatte, og når man er nede på at snakke om smulerne, som man jo er i dette overgreb, så er 65 mill. kr. altså også en slags penge.

Det blev yderligere oplyst i arbejdsmarkedsudvalget, at offentligt ansatte kunne have gennemført aftaleforhandlingerne. Hvis finansministeren ville have realitetsforhandlet, var der mulighed for at indgå aftaler med offentligt ansatte. Finansministeren har på det punkt måske ret i, at der ikke er sket en forskelsbehandling, idet der hverken fra det private arbejdsmarked eller fra det offentlige arbejdsmarked har været ønske om eller vilje til at gennemføre frie forhandlinger og lade parterne komme til overenskomst selv.

Også i forhandlingssituationen efter overgrebet står en lang række offentligt ansatte i en væsentlig dårligere situation end på det private område. Lovforslaget rummer umiddelbart ikke mulighed for, at det offentlige kan komme til forhandlingsbordet før det paritetiske nævn.

Vi hørte i udvalgsarbejdet fra repræsentationer fra arbejdspladserne om specielle overenskomstkra, som ikke ville kunne behandles i de paritetiske nævn, fordi de paritetiske nævn vil komme til at sidde i den si-

tuation, at de får ca. 1.000 overenskomster fra det offentlige område at skulle arbejde med, og derfor vil det være en uoverkommelig opgave at rette på nogle af de arbejdspladsproblemer, de daglige problemer, der findes rundt omkring, og som der fra både arbejdsgiversiden og fra organisationernes side er vilje til til at få hold på. Medmindre der fra regeringens side er tale om uklarheder, kunne man få den tanke, at der i disse forhold er tale om en krigserklæring over for offentligt ansatte.

Deputationerne i udvalget – og man bør mærke sig listen i betænkningen over, hvem det var, der kom – gav absolut intet håndslag til et godt fremtidigt samarbejde. Det blev derimod med forskellig tonefald og forskellig sprogbrug, bevares, fra offentligt ansattes organisationers side klart sagt, at dette overgreb vil give et meget anspændt forhold imellem de offentlige arbejdsgivere og de ansatte. Dette anspændte forhold vil desværre forringe den offentlige virksomhed, vil forringe publikumsbetjeningen, vil forringe de ydelser, som befolkningen har krav på at få på en ordentlig og god måde fra den offentlige sektor.

Det blev også klart sagt, at det er helt klart imod offentligt ansattes ønsker, at det skal køre på denne måde. De offentligt ansatte vil noget andet, men de sparkes ud ad den negative vej.

Ole Vagn Christensen (S):

En af de mange negative konsekvenser af det indgreb i overenskomsterne, som regeringen og de radikale i dag gennemfører, er, at den stærkt tiltrængte forbedring af arbejdsmiljøområdet på de danske slagterier endnu en gang udsættes på ubestemt tid.

I 1981 blev det herinde pålagt arbejdstilsynet at gennemføre en tilbundsående undersøgelse af arbejdsmiljøet på slagterierne. Det var simpelt hen en del af overenskomsten at få denne undersøgelse. I 1983 kunne man ikke behandle emnet i overenskomsterne, fordi rapporten ikke var kommet. Nu har vi rapporten, den kom i juni 1984. Herefter var der mulighed for at tage fat på problemet ved overenskomstforhandlingerne her i 1985. Det ødelægger regeringen nu muligheden for.

Hvad siger arbejdsministeren så til dette? I et svar til arbejdsmarkedsudvalget siges det

[Ole Vagn Christensen]

meget enkelt: man laver bare en arbejdspsykologisk undersøgelse. I øvrigt finder ministeren, at løsningen af problemerne er inde i en god gænge. Men så let slipper ministeren ikke. Der er faktisk ganske alvorlige problemer rundt omkring på slagterierne, og det er på høje tid, at man tager fat på løsningen af disse problemer.

Indtil sidste folketingsvalg havde jeg selv min daglige gang på et slagteri, og jeg kan bekræfte problemerne: stress, opskruet arbejdstempo, ensidigt belastende arbejde, isoleret arbejde m.v., så der er nok at tage fat på. Som en lille parentes hertil kan jeg oplyse, at jeg har siddet i revaliderings- og pensionsnævnet og behandlet spørgsmål angående invalidepensioner, og her var der ikke så få slagteriarbejdere.

Men nu kan det ikke lade sig gøre at få disse problemer løst, for nedsat arbejdstempo, som er foreslået, betyder nedsat produktivitet og svigtende indtjening, og det betyder altså mindre løn, eller hvad er det, man forestiller sig? Med regeringsindgrebet bortfalder muligheden for at forhandle om denne fordeling mellem arbejdsmiljøforbedringer og lønforhold, som overhovedet ikke behøver at betyde øgede udgifter set ud fra den samlede samfundsøkonomi.

Forholdene på slagterierne er jo på mange områder rystende: sygefraværet er højt, mange skal behandles for skader forårsaget af det høje tempo og nedslidning. Arbejdstempoet er 98 pct. over det normale, ulykkesstatistikken er klar: for hver 100 ansatte er der ca. 20 ulykker. Det er et højt tal, alt, alt for højt.

Alle tal peger således i én retning: der er et meget akut behov for arbejdsmiljøforbedringer på slagteriområdet. For samfundet betyder det dårlige arbejdsmiljø store omkostninger, og det er absurd, at arbejdsministeren så let kan affærdige problemets tilstedeværelse. Hvordan vil ministeren sikre løsningen, når regeringen igen hindrer forhandlinger mellem parterne om sagen nu, hvor det entydigt i rapporten er påvist, at problemet er der?

Første næstformand (Knud Østergaard):

Støjniveauet har passeret det antagelige.

Ole Vagn Christensen (S):

Derfor vil jeg gerne spørge: vil ministeren pålægge arbejdstilsynet at gennemføre den arbejdspsykologiske undersøgelse, som ministeren stiller op som en løsning? Hidtil har ministeren jo ikke ligefrem været positiv over for forskning og indsats på netop det psykiske arbejdsmiljøområde, men vi noterer os gerne en forbedring her, for dem har vi sandelig ikke for mange af.

Jeg må afslutningsvis stærkt beklage, at regeringen og dens støtter herinde negligerer arbejdsmiljøproblemerne. Slagteriområdet er et af de hårdest belastede. Det har vi nu sort på hvidt via rapporten, og det kan ingen løbe fra. Nu mangler vi bare regeringens erkendelse heraf, og så venter vi spændt på at høre, hvordan arbejdsministeren vil sikre en indsats. Slagteriarbejderne kan snart ikke vente længere, og for hele samfundet er et dårligt arbejdsmiljø en negativ ting. Det må regeringen snart lære at forstå.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Der er blevet sagt mangt og meget under denne andenbehandling, men jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak for de mange positive ord. Også tak, fordi der nu er tilslutning til de lovforslag, vi behandler her, og tak til udvalget, som jo har gennemført en hurtig behandling af lovforslagene.

Hr. Svend Auken kom først med nogle betragtninger om lovforslag nr. L 207 og sagde, at L 207 var udtryk for, at regeringen ville give subsidier til de private arbejdsgivere. Det lød, som om hr. Svend Auken havde så meget imod subsidier. For det første er der ikke tale om subsidier. Der er tale om, at man letter de private arbejdsgivere for nogle omkostninger og derved giver dem mulighed for at forbedre konkurrenceevnen. Men så tror jeg nu også, hr. Svend Auken skulle være den sidste til at tale om subsidier, for hvad var det, hr. Svend Aukens forslag som arbejdsminister var baseret på i 1970'erne? Det var den ene subsidieordning efter den anden.

Formålet med L 207 er jo netop at lette arbejdsgiverne for omkostninger, så vi kan forbedre konkurrenceevnen og skaffe flere arbejdspladser.

Så havde hr. Svend Auken en del betragtninger om lovforslag nr. L 206, og jeg skal prøve, om jeg kan holde mig til nogle af de mere væsentlige ting i dem. Hr. Svend Au-

[Arbejdsministeren]

ken beskyldte regeringen for at have udøvet et attentat, blev der sagt, mod forhandlings-systemet. Regeringen havde gjort et angreb på forligsmandens forsøg på at mægle. Dette må jeg på det kraftigste afvise. Regeringen har ikke på nogen som helst måde blandet sig i det arbejde, som forligsmanden har udført; det kører efter det almindelige arbejdsrettlige system, som regeringen respekterer.

Hr. Svend Auken rejste også spørgsmålet om lærlingene og deres lønregulering, og her vil jeg sige, at der kommer et nyt ændringsforslag fra min side, som skulle løse disse problemer.

Hr. Svend Auken havde nogle betragtninger om, hvorvidt nu de rammer, der ligger i dette lovforslag, vil blive holdt. Ja, vi kan jo se, at der for 2 år siden blev indgået en overenskomst, hvor man fastlagde en ramme på 4 pct. mellem parterne, og den ramme har stort set virket. Nu får vi en anden ramme, en stram ramme, i en lovtekst, og jeg tror, det betyder, at arbejdsgiverne – jeg håber begge arbejdsmarkedets parter – vil føle sig juridisk forpligtet til at overholde loven og de rammer, der er fastlagt.

Så siger hr. Svend Auken, at man måske skulle have gjort noget andet, og at nu får de lavtlønnede et stort reallønsfald. Men hvis man nu havde fulgt det, som jeg har forstået var socialdemokratiets idé, nemlig at man skulle give lønstigninger på 5 pct. det første år og 5 pct. vist også det andet år, så ved vi jo, at det ville have været nødvendigt for regeringen at gribe ind med skatter og afgifter af størrelsesordenen 8–10 mia kr., og det er i hvert fald klart, at hvis man havde fået den løsning, så havde man set et reallønsfald, der havde været endnu større end det, der kan komme med denne stramme indkomstpolitiske løsning.

Så var hr. Svend Auken inde på nogle betragtninger om, at regeringen havde det svært med at kontakte parterne, og at man ikke havde drøftet lovforslagene i dybden med arbejdsmarkedets parter. Dette er korrekt. Regeringen har valgt at udarbejde sine forslag og at fremsætte dem i folketinget. I historiens lys kan vi se eksempler på, at socialdemokratiet har gennemført store ordninger, som ikke har været forhandlet med parterne, men kun har været forhandlet med den ene part. Jeg kan nævne to eksempler: i 1963, hvor daværende statsminister Krag i

forbindelse med helhedsløsningen sagde, at den var udarbejdet og forhandlet på plads med LO. Det samme gjaldt overenskomstløsningen i 1979, hvor man også forhandlede overenskomstløsningen på plads med den ene part på arbejdsmarkedet. Denne gang har regeringen valgt noget andet; vi har valgt på egen hånd at udarbejde vores lovforslag og fremsætte dem i folketinget.

Hr. Svend Auken refererede fra udvalgsarbejdet. Det gør man normalt ikke, men hvis man alligevel gør det, burde man gøre det korrekt. Hr. Svend Auken refererede mig for at sige, at såfremt man ikke overholdt begrænsningen i lønstyringen til 2 pct., ville retten bortfalde i andet år. Den diskussion havde vi jo i udvalget, men det er rigtigt. Der er ikke nogen sanktion, som siger, at man, hvis man regulerer med 2,1 pct. det første år, ikke i det næste år kan foretage en regulering på 1½ pct.

Videre sagde hr. Svend Auken, at denne regering ikke er hele befolkningens regering. Det synes jeg ikke er rigtigt. Det, regeringen har lagt op til, er en stram indkomstpolitik, som skal styrke beskæftigelsen, som skal forbedre vores betalingsbalanceunderskud, og som også er vendt imod andre end lønmodtagerne. Der er bunden opsparing for de højere indtægter, der er begrænsning af avancer, og der er en nedsættelse af arbejdstiden med 1 time, som i hvert fald ikke er arbejdsgivernes livret. Derfor kan man ikke sige, at regeringen er halvforlovet med Dansk Arbejdsgiverforening – jeg tror, det er det udtryk, hr. Svend Auken plejer at anvende. Der er også mange elementer i dette, som man ikke ønsker at forstå i arbejdsgiverkredse.

Fru Lilli Gyldenkilde nævnte, at arbejdsgivernes tilskud til sociale ordninger var langt mindre i Danmark end i andre lande. Det er rigtigt. Det følger også af det svar, jeg har givet på et spørgsmål i arbejdsmarkedsudvalget, men det skyldes, at man i de andre EF-lande har et helt andet socialt system, hvor man både har socialpensionsordninger, invalidepensionsordninger og alderspension knyttet til et forsikringssystem, hvor en række af disse ordninger i Danmark er finansieret over skatterne.

Jeg er meget enig i de betragtninger, fru Lone Dybkjær gjorde. Vi kan ikke, som fru Lone Dybkjær siger, lovgive 100 pct. retfærdigt. Det må vi erkende, men vi kan forsøge

[Arbejdsministeren]

at gøre det så retfærdigt som muligt; 100 pct. når vi nok aldrig. Når vi laver en stram indkomstpølitik, gør vi det ikke for at genere nogen, men for at styrke beskæftigelsen. Det er også rigtigt, at vi ikke kan blive ved med kunstfærdige lappeløsninger, og at det ikke er muligt fra den ene måned til den anden at få afskaffet den meget høje arbejdsløshed, vi har, men det afgørende er, som fru Lone Dybkjær også fremhævede, at kurven er vendt, og at vi bevæger os i den rigtige retning. Det er derfor, vi har den indkomstpølitiske ramme.

Til fru Elisabeth Bruun Olesen skal jeg kun sige, at der ikke står noget i lovforslaget om, hvordan arbejdstiden, når den skal ned sættes, skal fordeles; der står ikke, at det skal være fredag eftermiddag.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det var udmærket, at vi fik arbejdsministeren på talerstolen én gang undervejs i behandlingen af dette meget omfattende kompleks.

Jeg skal kun gøre nogle enkelte bemærkninger i denne omgang til arbejdsministeren. Arbejdsministeren sagde, at regeringen slet ikke har blandet sig i forligsmandens arbejde, han har arbejdet fuldstændig frit og uafhængigt efter de normale regler herom. Ja vel, det kan godt være, at arbejdsministeren ikke har blandet sig i forligsmandens arbejde, men hvad har økonomiministerens gjort? Så snart der kom en mæglingsskitse fra forligsmanden, satte man et omfattende beregningsarbejde i gang i økonomiministeriet, hvorefter økonomiministerens annoncerede til hele befolkningens orientering, at det mæglingforslag, forligsmanden var kommet med, var helt uansvarligt. Hvis ikke det er en hidtil uhørt indblanding i forligsmandens arbejde, ved jeg ikke, hvad det er.

Dernæst vil jeg gerne sige til arbejdsministeren, at jeg naturligvis ikke har refereret fra udvalgsarbejdet. Jeg har henvist til to besvarelser, ministeren har givet udvalget. Jeg kunne henvise til stribevis af andre besvarelser fra ministeren, der til fulde ikke bare for socialdemokratiet, men for alle, der har deltaget i udvalgsarbejdet, bekræfter, at det ord, jeg har brugt om regeringens lovforslag på

det tekniske plan, nemlig at det er ubehjælpssomt, er et meget, meget venligt udtryk.

Ministerens siger, at man ikke er halvforlovet med Dansk Arbejdsgiverforening. Nej, jeg tror såmænd også snarere, det er et fornuftægteskab, men der er desværre ikke megen sund fornuft i det.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

For god ordens skyld vil jeg gerne på regeringens vegne klart afvise hr. Svend Auken's vending om, at regeringen skulle have blandet sig i forligsmandens arbejde. Jeg tror, hr. Svend Auken om mig brugte den vending, at jeg måske nok ikke havde gjort det. Jeg har end ikke talt med forligsmanden under hele dette forløb, og regeringen har ikke blandet sig. At blande sig i forligsmandens arbejde forstår jeg på den måde, at regeringen beder forligsmanden gøre det ene eller det andet eller det tredje, og det har regeringen ikke gjort.

Men det er da rigtigt, at medlemmer af regeringen, længe inden forhandlingerne reelt startede, har udtalt sig om nødvendigheden af at fastholde den stramme indkomstpølitik. Nogle har også nævnt nogle rammer, og der har været nævnt mange forskellige, procentssatser. Men det er ikke noget nyt, at man kommer med den slags politiske udtalelser, og det burde hr. Svend Auken vide, for med den fremragende hukommelse, hr. Svend Auken har, ved han udmærket, at hr. Anker Jørgensen mange gange som statsminister også har udtalt, at det var nødvendigt at være tilbageholdende med lønudviklingen, og også har talt om procenter.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg noterede mig, at arbejdsministeren selvfølgelig med stor omhu undgik overhovedet at gå ind i problematikken med hensyn til, hvem der rent faktisk er sikret noget som helst i de foreliggende forslag. Vi har kunnet konstatere via spørgsmål i udvalget, at f.eks. kvindelige arbejdere til 49 kr. 50 øre i timen ikke er sikret, at de kan få 2 pct. i år og 1½ pct. til næste år. Det er helt givet, at det ikke er sikret nogen steder. Den ene gang efter den anden prøver vi så at få gjort det op, men vi kan stadig væk ikke få nogle ordentlige svar, der fortæller os noget om, hvordan

[Lilli Gyldenkilde]

i alverden man kan sikre noget som helst i forbindelse med dette.

Ministeren brugte vendingen, at noget var juridisk bindende. Det vil jeg nu sætte spørgsmålstegn ved i denne forbindelse. Det vil jeg, fordi der er tale om, at man forlænger overenskomster. I loven står der altså, at det er overenskomster, så hvis der bliver tale om brud, er det altså brud på en overenskomst og ikke brud på en lov. Men lad os nu bare tage den diskussion, som vi plejer, senere i udvalget.

Men én ting er i hvert fald sikkert og vist: der er ikke nogen som helst sikkerhed for, at de allerdårligst stillede, nemlig de lavtlønnede kvinder på mindsteløn, får så meget som en krone efter dette forslag.

For det andet er der hverken noget juridisk eller for den sags skyld fagretligt bindende til hinder for, at udsøgte grupper, hvor der ikke er stor arbejdsløshed, kan få 5, 6, 7 eller 8 pct.s lønfremgang. Så påstår man, at man skal se på det samlet. Ja men hvis man skal se på det samlet og nogle kan få 7, 8, 9, 10 pct., uden at det kan checkes på nogen som helst måde, skal det altså gå fra nogle andre. Det viser noget om, hvad det er for et makværk, der er lagt frem her.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tager ordet for at give ministeren lejlighed til at svare på det, jeg spurgte om. Mener ministeren, mener ministerens chef, at det ikke er indblanding i forligsinstitutionens arbejde, hvis en regering midt under et forhandlingsforløb begynder at beregne en mæglingsskitse og offentligt udtaler, at den pågældende skitse, det pågældende forsøg fra forligsmanden er helt uansvarligt? Er det ikke indblanding? Hvad er udsigten til, at Dansk Arbejdsgiverforening under forhandlingerne i forligsinstitutionen skulle bøje sig mod de ønsker, der har været fra lønmodtagerside, så man kunne finde en fredelig løsning, når økonomiministeren, uimodsagt af arbejdsministeren og uimodsagt af statsministeren, direkte blander sig i forligsmandens arbejde?

Det er bare ét eksempel på den påvirkning, man har udøvet. Jeg mener det er et meget grelt eksempel, for det gør det meget vanskeligt at forestille sig, at man overhove-

det i fremtiden kan få folk til at lave dette stykke arbejde, som er vanskeligt, nemlig at være forligsmand, på anstændige vilkår. Jeg skal senere kommentere det samme, som fru Lilli Gyldenkilde nævnte, nemlig at der i denne lovgivning for store grupper af lavtlønnede mennesker ingen juridisk ret er til nogen form for forbedringer i de kommende to år.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Fru Lilli Gyldenkilde rejste spørgsmålet om, at kvindelige lavtlønnede arbejdere ikke er sikret, og det er korrekt. Men de højrelønnede er heller ikke sikret 2 pct. eller 1½ pct., for det skal der forhandles om. Det kan jo meget vel være, at man i solidaritetens navn kommer til det resultat, at man vil give noget til de lavtlønnede.

Hr. Svend Auken var igen inde på, om regeringen nu ikke havde blandet sig. Det mener jeg ikke regeringen har gjort. Forligsmandens opgave er at prøve at forlige parterne og finde frem til en overenskomstløsning, men det er da klart, at regeringen, som har ansvaret for den økonomiske udvikling, hvis den er duelig som regering, må foretage beregninger af de forskellige forslag, der kommer frem, og se på, hvordan de hænger sammen med den almindelige økonomiske udvikling. Men indblanding i forligsmandens arbejde kan der ikke være tale om, fordi regeringen eventuelt laver nogle økonomiske konsekvensberegninger af den ene eller den anden eller den tredje løsning.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det kommer ikke bag på mig, at en konservativ minister mener, at det er de svageste, der vinder i alles kamp mod alle. Det er rent faktisk det, ministeren siger. Vi ved jo, at kvinderne er lavtlønnede, fordi de er de svageste på arbejdsmarkedet. Der kan være forskellige ting, som jeg godt kunne forestille mig at sige til dem om, hvordan de kunne styrke deres position, hvis de ellers kunne komme lidt op på dupperne, men det er en anden sag. De er de svageste, og i denne situation har man overhovedet ikke nogen sikkerhed for, at de kan få noget som helst. Så står arbejdsministeren som tidligere medlem af kvindelig ... danske kvinder ... nej, und-

[Lilli Gyldenkilde]

skyld (*Tilråb fra statsministeren* [Poul Schlüter]). Tak, hr. statsminister! . . . Dansk Kvindesamfund og som én, der forfra og bagfra ved, hvordan økonomien er for kvinder kontra mænd, og via sit arbejde i arbejdsmarkedsudvalget i mange år ved, hvem det er, der er de lavest lønnede, og giver mig ret i, at de ikke er sikret på nogen som helst måde i dette forslag, og giver samtidig udtryk for, at det er de svageste, der vinder i alles kamp mod alle, for det bliver det på arbejdsmarkedet! Det er for galt.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg må minde statsministeren om, at tilråb fra salen ikke er tilladt. (*Munterhed*).

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Arbejdsministeren sagde sådan trøstende, kunne man næsten tro: de højere lønnede er skam heller ikke sikrede; de skal også ud at forhandle. Det er en underlig logik, der ligger bagved, en underlig lighedsfilosofi om, at vi alle sammen er lige, så vi alle sammen må have det lige dårligt.

Men det er nu slet ikke dér, pointen ligger; den ligger, som jeg har sagt mange gange i dag i denne sal, i, at kvinder befinder sig ét sted på arbejdsmarkedet og mændene et andet sted, og at man ikke forhandler med de samme. Det, der ligesom igen ligger under arbejdsministerens ord, er, at de jo så bare kan være solidariske i fagbevægelsen. Nej, det er ikke det, det handler om, for man forhandler med forskellige. Selv om en stærkt lønnet gruppe, metalarbejderne f.eks., skulle gå med et hedt ønske om at være solidariske, tager man altså ikke pengene fra dem og sætter dem over til HKerne; sådan foregår det ikke.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det kan ikke overraske nogen, at jeg var glad for, at fru Lilli Gyldenkilde citerede mig for udtrykket om, at det i alles kamp mod alle er lidt naivt at forestille sig, at det er de svageste, der vinder. Det er et udtryk, jeg ofte har brugt, når vore to partier har diskuteret berettigelsen af indkomstpolitik, men det tror jeg ikke vi skal tage op her i dag; nu

gælder det arbejdsministeren, og nu gælder det regeringen.

Jeg vil gerne have at vide, om regeringen virkelig står bag det, arbejdsministeren sagde heroppe for et øjeblik siden, nemlig at det er helt legitimt for en regering at lave konsekvensberegninger af et mæglingforslag midt under forhandlingerne og offentliggøre disse beregninger. (*Statsministeren* [Poul Schlüter] markerer, at han ønsker ordet). Nu ser jeg, jeg får virkelig autoritativt svar. (*Munterhed*). Er det legitimt?

Dernæst vil jeg gerne af hensyn til historiskrivningen sige følgende til arbejdsministeren: der var såvel i 1963 som i 1979 mange tætte tekniske kontakter til arbejdsgiversiden på arbejdsmarkedet. Naturligvis, for der er jo to parter på arbejdsmarkedet. Skal man have noget til at fungere, skal man naturligvis tale med dem begge.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg tror, hr. Svend Auken har ret i, at hvis man skal have noget til at fungere, skal man tale med dem begge – eller ingen. Man skal ikke tale kun med den ene.

Men når jeg har taget ordet, er det, fordi jeg føler trang til at kommentere det tema, hr. Svend Auken er inde på. Hvad var det virkelig usædvanlige i forhandlingerne hos forligsmanden denne gang? Det virkelig usædvanlige var, at forligsmanden på et vist tidspunkt udarbejdede det, han med så megen omtanke kaldte et udkast til et grundlag for en forhandlingsafslutning. Det var altså ikke en skitse, det var ikke et mæglingforslag, det var et udkast til et grundlag.

Derefter sker der det, som er bemærkelsesværdigt, nemlig at den ene part lader dette udkasts indhold offentliggøre og ikke alene det, man gennemregner det og lader beregningsresultatet blive kendt i dagspressen. Vi husker alle, hvad den part, jeg sigter til, fremlagde som resultatet, hvis man byggede på forligsmandens skitse.

Da disse oplysninger meget usædvanligt kom frem – og det tror jeg har bidraget stærkt til at umuliggøre, at forhandlingerne mellem de to til sidst kunne lykkes – følte regeringen, at det vist så også var bedst, hvis vi fulgte en lille smule med i, hvad der skete, og også satte os ned sammen med vore økonomer og regnede en lille smule på, hvad der

[Statsministeren]

her var i gang. Det gjorde vi altså så. Det er det, der er sket, og så er der ikke sket meget mere, men det var også usædvanligt nok.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Selv om det, vi formelt behandler, er lovforslag om at standse konflikten, er der jo flere, bl.a. fru Lilli Gyldenkilde og fru Elisabeth Bruun Olesen, der har bragt ligestillingsspørgsmålet ind i dette. Det er rigtigt, at kvinderne hører til de dårligst uddannede; typisk er de ufaglærte og har de ringeste lønninger på arbejdsmarkedet, så det er rigtigt, at vi har et ligestillingsmæssigt problem, hvad vi alle sammen ved. Det er også rigtigt, at det bedste, der kan ske – og det er regeringens opfattelse – er, at arbejdsmarkedets parter bliver enige, når der skal forhandles overenskomster. Det blev de ikke denne gang, og det beklager regeringen dybt at de ikke blev. Så har flere spurgt, hvorfor regeringen ikke har grebet ind før, inden konflikten brød ud osv. Det har regeringen ikke gjort, fordi vi respekterer det arbejdsretlige system. Men vi måtte jo gribe ind, fordi vi, som jeg tror det var hr. Dohrmann, der var inde på det, var ved at få en situation som den, vi så i Ålborg, hvor folk måtte flyttes fra hospitaler osv., og hvor der først blev givet dispensation efter, at regeringen havde lagt sine lovforslag frem. Det bedste er derfor, at parterne bliver enige.

Men her befinder vi os i en situation, hvor vi skal lovgive om lønninger på det private arbejdsmarked og på det offentlige arbejdsmarked. Det er altså en lovgivning om lønninger, det er ikke en lovgivning, hvor vi kan løse alle detaljspørgsmål og heller ikke alle de store ligestillingsproblemer.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Selv om man ikke kan løse alle problemer, er der vel ingen grund til at forstørre dem bevidst, men det er jo det, man har gjort.

Jeg vil gerne sige følgende til statsministeren: ingen af os her ved, hvad der var årsagen til det usædvanlige, at en mæglingsskendelse blev kendt af offentligheden. Arbejdsgiverne siger, at det var lønmodtagerne, og lønmodtagerne siger, at det var arbejdsgiverne. Det er statsministeren og jeg ikke i stand til at dømme om. Det er også efter min me-

ning forståeligt, at både arbejdsgivere og lønmodtagere udtaler sig om den, når den kommer offentligt frem, og nu kommer vi til sagens kerne, som statsministeren smyger sig uden om. Det er ingen undskyldning for, at økonomiministeren offentligt udtaler, at et mæglingsforslag, der er et led i en igangværende forhandlingsproces i forligsinstitutionen, er helt uansvarligt. Hvordan forestiller man sig egentlig at Dansk Arbejdsgiverforening skulle kunne fortsætte realitetsforhandlingerne, hvis de af landets økonomiminister på forhånd har fået at vide, at det, forligsmanden ser som et balancepunkt mellem parterne, er uantageligt ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt?

Jeg vil gerne have, at statsministeren heroppefra siger, at dette ikke vil gentage sig, at man ikke fra statsmagts side midt under en overenskomstforhandling offentligt vil tage afstand fra forligsmandens mæglingsforsøg.

Endelig vil jeg sige noget til arbejdsministeren om forløbet af denne konflikt. Arbejdsministeren sagde, at man var bundet af det fagretlige system, da konflikten brød ud, og først greb ind, da situationen i Ålborg skærpedes. Ja men det ved hele den danske befolkning er usandt. Man ved, at der allerede lørdag, før konflikten overhovedet brød ud, afholdtes et af de møder, som statsministeren ikke kunne lide, før han blev statsminister, i statsministeriet mellem regeringen og det radikale venstre, hvor diskussionen ikke drejede sig om, hvorvidt man skulle gribe ind, men alene om på hvilket grundlag man skulle gribe ind.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Økonomiministeren, som alle her i salen kender godt, hører ikke til dem, som udtaler sig hverken for meget eller i utide. Til gengæld er hans udtalelser altid værd at lytte til. Han er nu engang økonomiminister i en lovligt etableret regering, og han er sammen med finansministeren den gruppe i regeringen, som mere end nogen anden skal tage de samfundsøkonomiske konsekvenser af mange dispositioner, som foretages ude omkring, også for så vidt angår konsekvenserne af et overenskomstresultat.

Jeg vil gerne sige til hr. Svend Auken, at han med den tankegang, han nu adskillige

[Statsministeren]

gange i dag har afsløret fra denne talerstol om den respekt, der skal stå om organisationerne, om deres rettigheder og deres privilegier, afslører et ærkereaktionært synspunkt, som et moderne samfund slet ikke længere kan bruge. Den tid er forbi, hvor parterne på arbejdsmarkedet principielt kunne aftale lige præcis hvad som helst, uden at det øvrige samfund blev alvorligt berørt. Nu vil det øvrige samfund altid være berørt, og derfor er det godt med et samvirke, hvis man kan få det etableret. Og under alle forhold er det godt, hvis flere og flere forstår, at overenskomstafslutning, som er så afgørende for indkomstdannelse og inflation, nødvendigvis må – sådan var det måske ikke for 20 eller for 40 år siden, men sådan er det i dag – harmoniseres med den samlede økonomiske politik, regering og folketing fører. Hvis man f.eks. bevilgede indkomststigninger i størrelsen 5, 10 eller 15 pct., som vi jo har oplevet så ofte før, er det på det nærmeste automatisk, at regering og folketing må inddrage den inflationære købekraft, fordi det ellers kommer til at gå ud over så mange værdifulde interesser.

I den forbindelse er det så blot, jeg vil sige – og det er min konklusion – at jeg synes, det er naturligt, at en regering gør opmærksom på – og det har denne regering gjort opmærksom på for mange, mange måneder siden – at samfundøkonomien, beskæftigelsen og også reallønnen nok er bedst tjent med, at vi holder os på en lønudvikling i den kommende tid, som er – det er det udtryk, vi har brugt – så tæt på nul som muligt. Det lykkedes altså desværre ikke for parterne at skrive en overenskomst af denne karakter, og det er derfor, det nu har været nødvendigt for folketinget at gribe ind på grundlag af regeringens udspil.

Derfor må jeg om kommende overenskomstsituationer sige, at regeringen må forbeholde sig sin ret til at kommentere, hvad de økonomiske konsekvenser er af det, parterne måtte beslutte eller måtte foreslå. Jeg kan således ikke indfri hr. Svend Aukens opfordring til at sige, at det ikke vil gentage sig. Tværtimod, jeg kan love, at det vil gentage sig.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Der er to ting, der kalder mig herop. Den ene er det, som arbejdsministeren kaldte et detailspørgsmål. Nu tror jeg ærlig talt, at arbejdsministeren kom til at fortale sig, for arbejdsministeren mener næppe, at det, at kvindelige ufaglærte arbejder på lavtløn, er et detailspørgsmål. Sådan tror jeg ikke ministeren mente det, og det tror jeg ikke, for det vil jeg ikke tro.

Når det alligevel kalder mig herop, er det, fordi jeg synes, det i arbejdsmarkedsudvalget efter megen samtale frem og tilbage lykkedes at overbevise om, hvor uheldigt det var, at en anden svag gruppe, nemlig lærlingene, ikke er sikret de 2 pct., og det lykkedes altså at overbevise om, at man i hvert fald vil forsøge at sikre dem det. Vi havde ønsket det lidt bedre, men o.k., det ville regeringen ikke, men så har man da i hvert fald fået overbevist arbejdsministeren og regeringen om, at det kan nytte i hvert fald at sikre dem det. Vi prøver så på at gøre opmærksom på, at der er en anden gruppe, som er lige så svag. Der er mange kvinder, der er alene med børn, og som får en lav løn og ikke kan klare sig; de skal nu se i øjnene, at andre i alles kamp mod alle render med de meget lave lønstigninger, der ligger i dette, og det er for galt. Derfor må man ikke klandre os for, at vi prøver på at gøre opmærksom på, hvor vigtigt dette er. Det er simpelt hen i et håb om, at vi, når vi nu skal have udvalgmøde alligevel, måske kort kunne berøre det og se, om vi kunne nå frem til noget på det punkt også, for det ville være klogt, ikke mindst af en kvindelig arbejdsminister.

Det andet, jeg så vil sige i den forbindelse – det har vi ikke haft fremme endnu, men det kunne være, vi skulle tage det frem – er, at vi jo også har en ligestillingslov og en lov om ligeløn i dette land, og spørgsmålet er, hvordan man juridisk opfylder den forpligtelse, der ligger i den lov om, at der skal gives ligeløn, i en situation som denne, hvor man overhovedet ikke vil gå ind i en drøftelse af, hvordan man sikrer, at der gives de samme lønstigninger.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Vi kan ikke løse alle detailproblemer, sagde arbejdsministeren, vi diskuterer jo lovforslag nr. L 206. Under detailproblemerne hen-

[Elisabeth Bruun Olesen]

hørte ifølge arbejdsministeren ligestillingsproblematikken, og arbejdsministeren lod skinne igennem, at både fru Lilli Gyldenkilde og jeg var inde på et galt spor, at vi brugte tiden til at tale om noget forkert. Jeg ved da godt, at L 206 er på dagsordenen, men i lovforslag nr. L 206 i § 3 under minimal-lønsområdet står der rent faktisk, at virksomhederne er berettigede til at begrænse lønstigningen til 2, henholdsvis 1,5 pct. Det vil sige, der er en overgrænse på de to pct., og så har vi sagt, at det for kvinderne, som skal ud og forhandle disse ting igennem på de enkelte overenskomster, får nogle ekstra katastrofale resultater. Det er det, det handler om, så i dette tilfælde hænger tingene sammen: ligestillingsproblematikken, vores placering på arbejdsmarkedet, lovforslag nr. L 206 og § 3.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Støjniveauet er ved at nærme sig det fra før, hvor vi var på slagteriet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg indrømmer blankt, at jeg er meget gammeldags, når det gælder disse spørgsmål, meget gammeldags. Jeg mener, at demokratiets spilleregler er værd at respektere; det er måske ikke noget revolutionært standpunkt, det er måske ikke det smarte synspunkt, men det har jeg altså. Jeg mener også, at man skal lægge vægt på at opnå så megen retfærdighed som overhovedet muligt, og jeg mener også, man skal gøre sit hjemmearbejde og forberede tingene ordentligt. Men jeg er selvfølgelig ikke så reaktionær, som statsministeren vil udlægge det, at jeg ikke mener, at der er en sammenhæng mellem politik og fagpolitik. Hundre tusindvis af lønmodtagere mærker i disse dage og i de kommende måneder, at der er en snæver sammenhæng mellem, hvordan flertallet ser ud herinde, og så deres daglige levevilkår.

Dernæst til statsministerens bemærkninger, som virkelig rystede mig. Jeg troede, statsministeren ville have sagt: økonomiministeren er fra den gyldne årgang 1911, og nu røg der en finke af panden ved den lejlighed dér; situationen var lidt ophidset, og han kom til at gøre noget, men det vil ikke ske igen. Det troede jeg statsministeren ville have svaret,

men statsministeren sagde det modsatte, han sagde: det vil ske igen og igen og igen.

Hvad er det, vi diskuterer? Vi diskuterer ikke konsekvensberegninger af eventuelt indgået overenskomst, det må enhver regering være forpligtet til; det er nærmest, som jeg siger det, dens pligt at vurdere landets økonomiske situation ud fra det. Nej, det, vi diskuterer, er, om det er legitimt – og det mener statsministeren øjensynlig det er – at en ansvarlig minister midt under et forhandlingsforløb i forligsinstitutionen udtaler sig om arbejdsdokumenter i forligsinstitutionen, konsekvensberegninger osv. Det er efter min opfattelse en bombe under forligsmandsloven og forligsinstitutionen, og vi er naturligvis nødt til under det udvalgsarbejde, som det radikale venstre har begæret mellem anden og tredje behandling, at bede statsministeren og justitsministeren sammen med arbejdsministeren overveje, om vi med henblik på udformning af en tekst til betænkningen ved tredjebehandlingen kan få dette her helt bragt på plads. Vi skal ikke i en hurtig ordudveksling ødelægge noget, det trods alt har taget årtier at bygge op og få til at fungere i dette land.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg tror, der er grund til først at minde om, at statsministeren igen og igen har bedyret, at der ikke var tale om indblanding i arbejdsmarkedsforholdene, og da statsministeren havde bedyret det, er det, man stiller det spørgsmål, hvad der så er årsagen til, at der alligevel er en fantastisk overensstemmelse imellem det, regeringen har lagt frem som en helhedsløsning – jeg kom for resten ved en skrivefejl til at kalde det hulhedsløsning, da jeg ville notere det før – og det, som Dansk Arbejdsgiverforening rent faktisk har ønsket.

Dernæst er der stadig væk spørgsmålet om økonomiministeren. Nu er det ligefrem blevet til en dyd, at regeringen skal blande sig; den skal oven i købet blande sig sådan, som økonomiministeren har gjort det, ved direkte at tilsidesætte forligsmanden og det tilløb til en skitse, der var lagt frem. Hvad der er værre endnu: først siger man, at man skam ikke har blandet sig, nu forsvarer man de indblandinger, der har været, og siger, at det ligefrem er mønsteret for fremtidens rege-

[Anker Jørgensen]

ringspolitik på dette felt. Det mener jeg er særdeles angribeligt; det er en fantastisk ny ting. Dette indgreb er et indgreb af en helt usædvanlig karakter, fordi det ikke bygger på f.eks. et mæglingsforslag eller en skitse eller noget, der kunne være et tilløb til en skitse. Det er bare grebet ud af luften, og dog – det er grebet ud af Dansk Arbejdsgiverforenings papirer, for der er ingen forskel. Jeg beder statsministeren om venligst at pege på, hvad der er forskellen på Dansk Arbejdsgiverforenings ønsker og den helhedsløsning, som regeringen har lagt frem.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg synes, denne diskussion om økonomiministres indblanding i overenskomstforhandlinger foregår i helt historieløst rum. Det kan dokumenteres – og jeg vil påtage mig at gøre det – at tidligere socialdemokratiske økonomiministre, f.eks. hr. Per Hækkerup, og jeg husker også ved en lejlighed hr. Ivar Nørgaard, under overenskomstforhandlingerne på forhånd har blandet sig direkte i, hvad der var at gøre godt med. Jeg husker således et interview med hr. Ivar Nørgaard, hvor han forud for en overenskomstsituation sagde, at der var plads til nul lønstigninger. Dette her kan selvfølgelig dokumenteres, og hvis hr. Svend Auken vil drive politiske kildestudier, synes jeg da, det ville være interessant at få det frem i arbejdsmarkedsudvalget. Der er klare fortilfælde for, at regeringer selvfølgelig må blande sig, må give råd om, hvad der er råd til på arbejdsmarkedet.

Men det, som bringer mig på talerstolen, er egentlig noget andet, det er at minde hr. Svend Auken om, at den første politiker, der blandede sig i denne diskussion, den første, der begyndte at kommentere udkastet til et grundlag, efter at det helt i strid med alle gældende regler var blevet offentliggjort, var hr. Svend Auken, som ikke tog det til sig, men som i en stor udtalelse til Berlingske Tidende sagde noget i retning af, at det var et brugbart grundlag. Den første politiker, der blandede sig i dette, var hr. Svend Auken, og det vil også kunne dokumenteres, hvis det er kildestudier, der er interessante her. Det interessante er selvfølgelig yderligere, at efter først på det nærmeste at have tilsluttet sig forligsskitzen har hr. Svend Auken

i anden omgang og socialdemokratiet i det sidste oplæg, de har lavet, overbudt det, lagt en time ekstra på, lavet lavtlønsværn og selvfølgelig også lagt 8–10 mia kr. i afgifter på.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Uanset hvem der har blandet sig først, eller hvor mange gange det er gjort, er det simpelt hen enhver økonomiministers opgave at slå alarm, når noget er ved at løbe af sporet, så det skal ministeren i hvert fald ikke kritisere for. Hidtil har det været således herinde, at der først og fremmest har været to partier, der har betragtet de to overenskomstpartier som hellige køer. Det har været socialdemokratiet, som har ment, at de skulle varetage LOs synspunkter, og det har været det konservative folkeparti, som vel har varetaget Dansk Arbejdsgiverforenings synspunkter.

Derfor synes jeg egentlig, det var fornuftige ord, statsministeren sagde heroppe i dag. Man skal nu engang lige tænke på, at det resultat, de to parter aftaler, har så stærkt afsmittende virkning på resten af samfundet, at det ville være helt uforsvarligt, hvis folkettingen blot skulle ligge på maven og sige ja og amen, fordi de to parter nu engang er nået frem til et eller andet resultat, og det håber jeg man også vil tage bestik efter, før den næste lignende situation opstår. Regeringen bør simpelt hen indkalde de to parter og udstikke nogle retningslinjer, først og fremmest naturligvis for, hvad der er regeringens politik. Det mener jeg man har forsømt i denne situation, hvor man burde have garanteret dem nogle skattelettelser og så have sagt, de kunne forlænge overenskomsterne uændret i to år.

Men det er helt uacceptabelt, som jeg kan forstå at socialdemokratiet mener det fortsat skal være, at de to parter blot skal have lov til at sidde og aftale et eller andet, som måske kan være til gavn for de to parter, men som måske vil ramme resten af samfundet, heriblandt pensionister og andre, meget hårdt ved, at priserne stiger og stiger.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

[Svend Auken]

Hr. Niels Helveg Petersen forholder sig – sin vane utro – slet ikke til det, der diskuteres. Det, der diskuteres, er ikke spørgsmålet om, at forskellige ministre i skiftende regeringer har udtalt sig om et hensigtsmæssigt indkomstforløb på arbejdsmarkedet. Man kan diskutere, om det er klogt af dem at gøre det eller det er uklogt. Det er en politisk diskussion. Det er ikke det, det drejer sig om. Det er der også socialdemokratiske ministre der har gjort tidligere.

Vi diskuterer heller heller ikke, at forskellige politikere i folketinget udtaler sig, når et dokument er kommet til offentlighedens kundskab. Jeg udtalte mig nu ikke om detaljerne. Jeg sagde bare, at der dog her var et grundlag, man burde kunne bygge videre på, så man kunne nå en fredelig løsning på overenskomsterne. I øvrigt udtalte hr. Niels Helveg Petersen sig i den samme artikel, eller også var det dagen efter.

Men det er ikke det, det drejer sig om. Vi er jo ikke ministre – hr. Niels Helveg Petersen er betydelig tættere på det end jeg – men vi er ikke ministre, og jeg må indrømme, at det ikke er noget, jeg glæder mig over hver dag – jo, i dag glæder jeg mig over, at jeg ikke er arbejdsminister – men vi er ikke ministre.

Det, vi diskuterer, er statsministerens udtalelse om, at det ikke var nogen tilfældighed, at økonomiministeren på regeringens vegne udtalte sig officielt om et arbejdsdokument i forligsinstitutionen og kaldte det ansvarsløst. Det er den problemstilling og alene den problemstilling, der er baggrunden for det samråd, vi er nødt til at tage i folketingets arbejdsmarkedsudvalg efter afslutningen af denne andenbehandling.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Hr. Niels Helveg Petersen bærede mig med at nævne noget af den glørværdige indsats, jeg ydede, da jeg var økonomiminister, nemlig at jeg gjorde opmærksom på, hvad der var økonomiske rammer for, inden man påbegyndte nogle forligsforhandlinger, hvis man skulle undgå finanspolitiske indgreb. Det samme har masser af andre ministre gjort, som hr. Niels Helveg Petersen også rigtigt siger.

Men statsministeren – og jeg formoder også hr. Niels Helveg Petersen, men jeg er ikke helt så sikker – har i hvert fald gentagne gange gjort opmærksom på, at han finder, ligesom socialdemokratiet og jeg finder, at det var langt det bedste, hvis parterne selv kunne blive enige om en overenskomst, og at det er en uskik, at samfundet skal fastsætte løn- og arbejdsbetingelser. Her er der altså tale om, at en forligsmand bestræber sig på at skabe grundlaget for en overenskomst, så det må være noget, man bør støtte, hvis man ellers mener, det er bedst, at de forliges.

Nu bliver vi bragt i den situation, at en minister hindrer forligsmandens bestræbelser, og det er det, statsministeren bør tage afstand fra, for han hindrer faktisk forligsmandens bestræbelser, når han siger, at det, forligsmanden nu laver, er uansvarligt eller får uansvarlige konsekvenser. Statsministeren burde være klar over, at det ødelægger denne forligsmands og enhver kommende forligsmands muligheder for at få parterne til at gå sammen.

Nu er vi i den situation, hr. Niels Helveg Petersen og hr. statsminister, at man har lavet et indgreb, som ingen af arbejdsmarkedets parter er ansvarlig for, og som selvfølgelig de, det går ud over, nemlig lønmodtagerne, ikke kan føle nogen forpligtelse til at efterleve, da man har sat dem uden for muligheden for at deltage i denne afgørelse. Det skaber uro på arbejdspladserne, det skaber uro i dette samfund, og det fører til langt dårligere økonomiske resultater for dette samfund, end hvis forligsmandens skitse var blevet resultatet.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg først sige til hr. Ivar Nørgaard, at økonomiministerens udtalelser bestemt ikke havde den karakter, at de på nogen måde ville kunne lægge forligsmandens arbejde hindringer i vejen. Hvis parterne havde ønsket at fortsætte mæglingsforhandlingerne på grundlag af forligsmandens udkast til et grundlag, kunne de naturligvis have gjort det. Men økonomiministeren gjorde opmærksom på, hvad virkningerne ville være af indkomststigninger på bestemte niveauer.

Må jeg dernæst sige følgende til hr. Anker Jørgensen: det, regeringen har foretaget, er altså ikke indblanding, men regeringen har

[Statsministeren]

sagt, at indkomststigninger i 5 pct.s niveaue måtte parterne og befolkningen gøre sig klart uundgåeligt ville nødvendiggøre kraftige afgiftsforhøjelser. Og det er vi jo ikke længere ene om at sige. Nu kan vi i socialdemokratiets eget papir læse, at sammenhængen er sådan. Vi advarer mod store, gammeldags afgiftsbuketter, fordi vi ved, at de fører til højere arbejdsløshed.

Må jeg endelig sige noget til hr. Svend Auken. Nu brugte jeg ikke det udtryk, at det, at regeringen forbeholder sig sin adgang til at vurdere de samfundsøkonomiske konsekvenser i forbindelse med krav, der er fremsat under forligsforhandlinger, er noget, vi vil gøre igen og igen og igen; jeg sagde, at det kan være, vi vil gøre det igen, for igen og igen og igen er jo tre overenskomstperioder, og det er alligevel mange år.

Men jeg tror slet ikke, det vil gå sådan, for jeg tror, der er grund til at tro, at parterne næste gang, de skal forhandle overenskomst, vil bestræbe sig langt mere end denne gang for at få det til at lykkes. Det er heldigvis undtagelsen, at regering og folketing må gribe ind og løse en konflikt. Det er sket nogle gange tidligere, men det er altid den næstbedste løsning. Nu må vi gøre det igen. Men der er også en tradition for, at der efter et folketingsindgreb er større sandsynlighed for, at parterne klarer det selv næste gang, og det håber jeg naturligvis inderligt.

Men hr. Svend Aukens indlæg og den filosofi, der lå bag det, fører mig altså til at sige, at det også er nødvendigt, at vi holder fast i, at folketinget, når det drejer sig om den økonomiske styring, nu engang står over organisationernes interesser.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Jeg vil gerne over for statsministeren gentage, at en ordning, som har begge parter tilslutning, i sig selv har så stor værdi for samfundsøkonomien, at det også kan give anledning til konsekvensberegninger. Hvis statsministeren havde gennemført sådanne konsekvensberegninger, ville han sikkert være kommet til det fornuftige resultat, at den skitse, som forligsmanden lagde frem, ville være mere økonomisk for samfundet end det, der nu er gennemført.

Men statsministeren siger til sidst, at man ikke har blandet sig, når man som økonomiminister siger, at forligsmandens skitse er uansvarlig, og at det ikke hindrer parterne i derefter at blive enige. Ja men det er da klart, at der ikke er nogen arbejdsgiverorganisation og -forhandler, der kan gå tilbage til sine egne medlemmer og få dem til at tilslutte sig noget, som landets økonomiminister har sagt er uansvarligt. Hvordan skulle en arbejdsgiverforhandler tilslutte sig noget sådant? Det ville være fuldstændig umuligt. Og derfor har økonomiministeren rent faktisk hindret, at der blev en fredelig løsning på denne overenskomst.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil gerne tillade mig at minde om, at jeg før spurgte statsministeren, om han ville være venlig at svare på, hvad der egentlig er forskellen på Dansk Arbejdsgiverforenings politik i denne overenskomstsituation og det, der er lagt frem i den såkaldte helhedsløsning. Jeg kan ikke se den, i hvert fald ikke de forhold, der direkte vedrører selve arbejdsmarkedet. Den er konsekvent bygget op på Dansk Arbejdsgiverforenings linje. Det er det, der er baggrunden for, at vi nogle gange har sagt, at der faktisk ligger en slags »overenskomst« eller en »sindets overensstemmelse« mellem den konservative regering og de konservative folk i Dansk Arbejdsgiverforening.

Men det, der nu er sket ved den samtale, der har været her i folketinget, er i virkeligheden, at der er kommet et endnu alvorligere aspekt ind i diskussionen. Nu har statsministeren sagt – og jeg ved ikke, om jeg citerer helt rigtigt, men det er nok ikke helt galt – at den tid nu er forbi, hvor organisationerne selv kan bestemme. Det er en så enorm og afgørende nydannelse i forholdet til arbejdsmarkedet. Det er en fuldstændig desavouering af arbejdsmarkedet, og det er en trussel for fremtiden, som ødelægger alle forhandlingsmuligheder. Jeg synes, statsministeren må være klar over, at han bør tage de udtalelser, som jeg tror er uoverlagte, tilbage.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Anker Jørgensen spørger mig, hvad forskellen er på det oplæg, som kom fra DAs

[Statsministeren]

side, og den politik, regeringen nu søger ført igennem. Nu holdt jeg et langt indlæg om det under lovforslagenes første behandling i forgårs, men for nu at sige det i telegramstil: der er mange forskelle, f.eks. forkortelse af arbejdstiden, f.eks. loven om avancebegrænsning, f.eks. selskabsskatteforhøjelsen, f.eks. indgrebet over for den frie prisdannelse i liberaler erhverv, f.eks. indgrebet over for aktieselskabsbestyrelsesvederlag. Jeg nævner det som nogle eksempler.

Det, regeringen kommer med til folketinget og beder om at få vedtaget nu, er ikke blot et lønindgreb; det er en samlet løsning med en rimelig balance over for de forskellige befolkningsgrupper.

Må jeg så sige til sidst: jeg står ved de udtalelser, jeg har fremsat under denne lille hyggelige debat i dag. Jeg synes ikke, hr. Anker Jørgensen fortolker mig hjælpsomt – men det kunne jeg jo heller ikke vente – når hr. Anker Jørgensen siger, at statsministeren har udtalt, at den tid er forbi, hvor organisationerne selv kan bestemme. Jeg sagde det på en anden måde, jeg sagde: Den tid er forbi, hvor regering og folketing kan acceptere, at organisationerne træffer beslutninger, som kan have dybe skadevirkninger for det samlede samfunds økonomi, og så skal vi bare bagefter lade som ingenting. I vore dage må der en samordning til, ligesom der f.eks. må en samordning til mellem den statslige udgiftspolitik og den kommunale og amtslige udgiftspolitik. Vi er så afhængige af hinanden i vore dage.

Det, der er afgørende for mig at slå fast, er, at det i enhver situation er regeringen og ikke mindst folketinget, som må afgøre, hvad der er samfundets interesse. Folketinget og regeringen må stå over organisationerne. Det er meget, meget, meget vigtigt, at ingen er i tvivl om det.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil allerførst sige, at statsministeren mente, at jeg ikke havde fortolket ham hjælpsomt. Så må jeg til gengæld sige, at statsministeren her i anden omgang fortolkede sine egne udtalelser særdeles hjælpsomt for statsministeren selv. Det kan vel ikke overraske. Vi får se, hvad der står i referaterne.

Dernæst til selve sagen: forskellen er forkortelse i arbejdstiden. Jeg behøver ikke at gentage: forkortelse i arbejdstiden i form af én time pr. uge i 1987! Ikke før og ikke anderledes. Derved har statsministeren og regeringen reelt allerede grebet ind, og derfor er det sikkert rigtigt, som statsministeren siger, det er igen og igen og igen, at man vil gribe ind. Man har allerede gjort det, i hvert fald indirekte, ved den form for kortere arbejdstid, som man denne gang har lavet.

Videre nævner statsministeren selskabsskatten som noget afgørende. Til en vis grad lyder det rigtigt, men hvad er det, selskabsskatten skal bruges til? Meget direkte sagt er det 2½ mia kr., som skal puttes ned i Arbejdsgiverforeningens kasse eller rettere i kasserne i de enkelte virksomheder inden for Arbejdsgiverforeningen. Det er dog en ejendommelig form for belastning af f.eks. erhvervslivet. Det er tværtimod det modsatte.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal ikke give mig af med at tolke andres motiver, men jeg vil gøre opmærksom på, hvad det radikale venstres motiv til at være med til at gennemføre en stram indkomstpøolitik er.

I fuldstændig klar forlængelse af, hvad vi har sagt i adskillige år og gentaget det sidste halve år forud for denne overenskomstsituation, ønsker vi – og det er hovedhensynet – at forbedre mulighederne for at øge beskæftigelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om fornyelse og forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v. (Lovforslag nr. L 206).

Ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af en ny paragraf
forkastedes, idet 76 stemte for, 89 imod.

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret; §§ 4–8
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 75 stemte for, 89 imod.

§§ 9–12, ændringsforslag nr. 4, § 13, således ændret, §§ 14–18
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om tilskud til arbejdsgivernes betaling af arbejdsmarkedsbidrag. (Lovforslag nr. L 207).

§§ 1–4
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik endelig til afstemning vedrørende forslag til lov om forlængelse af overenskomster m.v. inden for den offentlige sygesikring (Lovforslag nr. L 213).

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og 3, § 2, således ændret, og §§ 3–7
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-

te forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 208:

Forslag til lov om bunden opsparing.
(Fremsat 27/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 29/3 85).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 209:

Forslag til lov om ændring af selskabsskateloven. (Ændring af beskatningsprocenter m.v.).

Fremsat 27/3 85. Første behandling 28/3 85. Betænkning 29/3 85).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Lykketoft (S):

Socialdemokratiet vil stemme imod regeringens tvangsopsparing. Vi er ikke imod selve tanken om at forbedre betalingsbalancen ved at dæmpe privatforbruget gennem bunden opsparing – som vi også sagde ved første behandling – for befolkningsgrupper med reelt høje indkomster og med stort forbrug. Men regeringens forslag – og det er også blevet dokumenteret i udvalgsarbejdet – er en farce. Der skal betales tvangsopsparing i omvendt forhold til, hvor meget man allerede har spekuleret imod skattesystemet. Det bliver smedesvende, det bliver specialarbej-